

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
КРАГУЈЕВАЦ
Земана Цвијића бр.1

Број: 3970/2
28.11.2013. године

Наставно научно веће Правног факултета у Крагујевцу, на седници одржаној 28.11.2013. године, разматрало је предлог Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета Правног факултета у Крагујевцу и на основу чл. 100. Статута Факултета донело је следећу

ОДЛУКУ

Усваја се Извештај о самовредновању Правног факултета у Крагујевцу 2013. са Акционим планом за спровођење Стратегије обезбеђења квалитета.

Саставни део Одлуке је Извештај о самовредновању.

Одлуку доставити:

- Декану,
- Комисији за акредитацију и проверу квалитета,
- Архиви.

ПРЕДСЕДНИК ННВ

St. Stojanovic
Проф. др Предраг Стојановић

**Универзитет у Крагујевцу
Правни факултет**

ИВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ 2013

- са прилозима -

У току припрема за акредитацију, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу спровео је поступак самовредновања у свим областима обезбеђења квалитета који је предвиђен Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и Правилником о квалитету и самовредновању Правног факултета у Крагујевцу.

Извештај о самовредновању пружа неопходне информације о свим аспектима квалитета и оцену испуњености услова за акредитацију и служи као основ за отклањање уочених слабости и свеукупно унапређење квалитета.

Садржај

СТАНДАРД 1. СТРАТЕГИЈА ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА	4
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 1	4
б) SWOT анализа.....	6
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета	7
г) Показатељи и прилози за стандард 1	7
СТАНДАРД 2: СТАНДАРДИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА.....	8
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 2	8
1. Статут Правног факултета у Крагујевцу	8
2. Стратегија обезбеђења квалитета.....	10
3. Правилник о квалитету и самовредновању	10
б) SWOT анализа.....	11
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 2	11
г) Показатељи и прилози за стандард 2	12
СТАНДАРД 3: СИСТЕМ ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА	13
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 3	13
б) SWOT анализа.....	17
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 3	17
г) Показатељи и прилози за стандард 3	18
СТАНДАРД 4: КВАЛИТЕТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА	20
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 4	20
Основне академске студије.....	21
Мастер студије	23
Докторске студије	24
Анализа слабости и повољних елемената	25
б) SWOT анализа.....	30
в) Предлози за побољшање и планиране мере.....	31
г) Показатељи и прилози за стандард 4	32
Стандард 5: Квалитет наставног процеса	34
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 5	34
б) SWOT анализа.....	40
в) Предлози за побољшање и планиране мере.....	41
г) Показатељи и прилози за стандард 5	42
Стандард 6: Квалитет научноистраживачког и стручног рада.....	43
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 6	43
б) SWOT анализа.....	48
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 6	49
г) Показатељи и прилози за стандард 6	50
Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника	52
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 7	52
б) SWOT анализа.....	55
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 7	56
г) Показатељи и прилози за стандард 7	56
Стандард 8: Квалитет студената.....	58
а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације	58

б) SWOT анализа.....	63
в) Процена испуњености Стандарда 8 и предлог корективних мера.....	64
г) Показатељи и прилози за стандард 8	64
Стандард 9: Квалитет уџбеника, библиотечких и информатичких ресурса	66
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 9	66
б) SWOT анализа.....	72
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9	72
г) Показатељи и прилози за стандард 9	73
СТАНДАРД 10 КВАЛИТЕТ УПРАВЉАЊА ВИСОКОШКОЛСКОМ УСТАНОВОМ И КВАЛИТЕТ НЕНАСТАВНЕ ПОДРШКЕ.....	75
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 10	75
б) SWOT анализа.....	80
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10	81
г) Показатељи и прилози за стандард 10	81
Стандард 11: Квалитет простора и опреме.....	83
б) SWOT анализа.....	88
в) Процена испуњености Стандарда 11 и предлог корективних мера.....	89
г) Показатељи и прилози за стандард 11	90
Стандард 12: Финансирање.....	91
а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације	91
б) SWOT анализа.....	92
в) Предлози за побољшање и планиране мере	93
г) Показатељи и прилози за стандард 12	94
Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета.....	95
а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације	95
б) SWOT анализа.....	97
в) Процена испуњености Стандарда 13 и предлог корективних мера.....	98
г) Показатељи и прилози за стандард 13	99
СТАНДАРД 14: СИСТЕМАТСКО ПРАЋЕЊЕ И ПЕРИОДИЧНА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА	100
а) Опис стања, анализа и процена стандарда 14	100
б) SWOT анализа.....	101
в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета	102
г) Показатељи и прилози за стандард 14	103
АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА	104
ПРИЛОЗИ	114

СТАНДАРД 1. СТРАТЕГИЈА ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета, која је доступна јавности

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 1

Савет Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 27. маја 2008. године усвојио је Стратегију обезбеђења квалитета ([Прилог 1](#)). То је први стратешки развојни документ Правног факултета, који дефинише основне приоритете високог образовања у области обезбеђења квалитета као и начине њиховог остваривања. Овим, основним и општим развојним документом у области обезбеђења квалитета, дефинисани су мисија, визија, циљеви, опредељења и принципи институционалног система обезбеђења и унапређивања квалитета, утврђене су области и субјекти система обезбеђења квалитета, као и мере и начини спровођења система обезбеђења квалитета. Задатак Правног факултета Универзитета у Крагујевцу јесте да омогући највише академске стандарде и обезбеди стицање знања и вештина у складу са наставним плановима и програмима. Да би остварио своју мисију Факултет је трајно опредељен да тежи унапређењу квалитета и укључивању у европски простор високог образовања, као и очувању вредне традиције високошколског образовања на Правном факултету у Крагујевцу.

На основу Стратегије обезбеђења квалитета, на седници Наставно-научног већа Правног факултета у Крагујевцу дана 29. маја 2008. године (са изменама и допунама из 2013. године) усвојен је Правилник о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)). Циљ новог система управљања квалитетом је успостављање целовитог, конзистентног, функционалног, ефикасног, флексибилног и потпуно јавног система управљања квалитетом, чиме се гарантује усклађеност квалитета наставних активности, научно-истраживачког рада, управљања Факултетом и свих других пратећих активности са усвојеним стандардима. Овај документ доступан је јавности на веб страници Факултета <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/kontrola-kvaliteta.htm>. Такође, дистрибуиран је на Факултету као брошура свим наставницима и сарадницима, ненаставном особљу и студентима.

У Декларацији квалитета, која је саставни део Стратегије обезбеђивања квалитета, Факултет је преузео одговорност да континуираним и систематичним активностима ради на унапређењу квалитета свих усвојених студијских програма, наставног процеса, научно-истраживачког рада, уџбеника и литературе, опреме, административних послова, вредновања наставе од стране студената, финансирања и процеса управљања том установом.

Субјекти обезбеђења квалитета су, Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређивање студирања и сви остали органи Факултета (управа и стручне службе), запослени, наставници, сарадници и студенти.

Правила о начину рада и одлучивању Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета уређена су Пословником о раду Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета, који је Комисија донела на седници одржаној 26.09.2008. године ([Прилог 5](#)), чиме су постављене смернице за даље унапређење квалитета рада Факултета.

Стратегијом обезбеђења квалитета утемељен је свеукупан систем обезбеђења квалитета Факултета. Усвајањем стратегије обезбеђења квалитета Факултет је потврдио императив обезбеђења високог квалитета наставних планова и програма наставних дисциплина сваког акредитованог студијског програма, који треба да се заснивају на оптималном балансу између стечених теоријских знања, практичних вештина и професионалних способности. У складу са тим Факултет је поставио и посебне принципе:

- Усвајање, примена и континуиран развој система управљања уз укључивање свих запослених и уз партиципацију студената;
- Стандардизација свих сегмената делатности Факултета уз стимулативне мере за повећану одговорност и креативан приступ обављању делатности запослених;
- Интегрисање у целовит систем управљања квалитетом на Универзитету уз уважавање његове интегративне функције и формулисање хармоничног система управљања квалитетом на нивоу Универзитета;
- Стварање услова за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студијске програме примерене потребама тржишта рада;
- Перманентно повећање нивоа компетенција наставног и ненаставног особља како би се постигао склад са захтевима сталног технолошког прогреса и развоја друштва као целине;
- Укључивање студената као партнера у процес високог образовања уз развој образовања током читавог живота;
- Етика у раду и понашању свих запослених међусобно, посебно у односу према студентима и у односима изван Факултета.

Приликом усвајања Извештаја о самовредновању 2011. године Комисија је проценила да се, уколико буде било потребе за допунама и изменама Стратегије, доставе предлози од стране чланова Наставно-научног већа Факултета. Како није било предлога, Стратегија није мењана. Уз овај Извештај усвојен је и Акциони план за спровођење акционих мера у оквиру стратегије квалитета. ([Прилог 130](#))

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Благовремено доношење аката Факултета који су омогућили развој добре праксе на плану унапређења квалитета +++ Утврђени су нови механизми за процену квалитета рада Факултета које је Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета успоставила на основу Правилника о квалитету и самовредновању ++ Добра и ефикасна сарадња Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета са свим субјектима образовног процеса у установи +	Стратегија обезбеђења квалитета се недовољно систематично преиспитује + Непостојање акционог плана за реализацију Стратегије факултета из 2008. године +++ Недовољна мотивисаност студената за давање конкретних предлога и решења за унапређење квалитета рада на Факултету ++ Недовољна мотивација и ангажованост свих субјеката на плану обезбеђења и унапређења квалитета рада на Факултету +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Могуће учешће у међународним пројектима који се баве облашћу обезбеђења и унапређења квалитета +++ Нови начини обезбеђења и унапређења квалитета рада Факултета кроз развој боље сарадње са домаћим и страним образовним високошколским установама +	Временска неусклађеност и неинформисаност о процедурама и правилима на државном нивоу ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета

Доношењем Стратегије обезбеђења квалитета испуњен је Стандард 1.

- Сагласно опредељењу дефинисаном у делу 5 Стратегије под насловом "Промовисање и унапређење стратегије" надлежни органи Факултета вршиће, поред промоције Стратегије управљања квалитетом, и проверу достигнутог нивоа квалитета у свим областима контроле квалитета уз истовремено предлагање иновативних мера и корективних поступака, али ће и изрицати предвиђене санкције.

- У циљу превазилажења слабости везаних за овај стандард, потребно је систематично преиспитивање и евентуално ревидирање Стратегије обезбеђења квалитета.

- Потребно је донети и усвојити Акциони план за реализацију Стратегије обезбеђења квалитета Факултета за сваку школску годину на основу општих аката Факултета и у складу са календаром наставе на Факултету, уз ангажовање, поред Комисије за контролу квалитета и менаџмента Факултета.

г) Показатељи и прилози за стандард 1

1. Стратегија обезбеђења квалитета
2. Правилник о квалитету и самовредновању
3. Пословник о раду Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета
4. Одлука Наставно-научног већа о усвајању Акционог плана

СТАНДАРД 2: СТАНДАРДИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада који су доступни јавности.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 2

Стандарди квалитета и надлежности субјеката у систему мера обезбеђења квалитета, као и поступци за обезбеђење квалитета на Правном факултету у Крагујевцу, регулисани су општим актима:

1. Статут Правног факултета у Крагујевцу ([Прилог 3](#))

Статутом Правног факултета у Крагујевцу утврђена су основна начела обезбеђења квалитета. У чл. 24. Статута Правног факултета у Крагујевцу, прописано је да Факултет спроводи поступак самовредновања и оцењивања квалитета својих студијских програма, наставе и услова рада. Процес самовредновања спроводи се на начин и по поступку који су прописани општим актом Факултета, док поступак контроле квалитета и контроле самовредновања спроводи Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета у складу са позитивним прописима, Статутом, општим актима Универзитета и Факултета и стандардима за акредитацију. Статутом Правног факултета у Крагујевцу прописане су надлежности појединих органа Факултета из области обезбеђења квалитета:

Наставно-научно веће (стручни орган)

Одредбом чл. 100. ст. 1. т. 8. Статута Правног факултета у Крагујевцу, прописано је да Наставно-научно веће Факултета утврђује стандарде и мере за праћење, обезбеђење, унапређење, развој и контролу квалитета студијских програма, наставе и услова рада. Одредбом чл. 100. т. 24. прописано је да Наставно-научно веће има обавезу да најмање једном годишње разматра Извештај Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета о испуњености стандарда квалитета од стране Факултета и акредитованих студијских програма и предузима мере из своје надлежности.

Студентски парламент

Одредбом чл. 108. ст. 2. Статута Факултета прописано је да се начин избора и надлежност Студентског парламента утврђује Правилником о Студентском парламенту. Одредбом чл. 5. ст. 1. т. 5 и 6. Правилника о Студентском парламенту ([Прилог 4](#)) прописано је да Студентски парламент разматра питања у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, анализом ефикасности студирања, унапређењем мобилности студената, подстицањем научно-истраживачког рада студената, заштитом права студената и унапређењем студентског стандарда. Правилником о квалитету и самовредновању предвиђено је да Студентски парламент учествује и у поступку самовредновања Факултета.

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета

Одредбом чл. 97. ст. 2. т. 1. и ст. 3. Статута Факултета, као стално радно тело, образована је Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета. Одредбом чл. 12. Правилника о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)), регулисана је надлежност Комисије:

- Утврђује предлог стратегије обезбеђења квалитета и прати њено остваривање;
- Формулише политику обезбеђења квалитета;
- Доноси стратешке и акционе планове за обезбеђење и унапређење квалитета;
- Подстиче и предузима активности на организовању расправа о квалитету;
- Промовише културу квалитета;
- Спроводи поступак самовредновања и припрема и доноси Извештај о самовредновању;
- Доноси одлуке о корективним мерама и спроводи их, односно прати њихову реализацију;
- Анализира стандарде квалитета и предлаже мере за њихово унапређење;
- Утврђује релевантне и референтне методе за испитивање најразличитијих аспеката рада и за утврђивање ставова различитих циљних група;
- Координира спровођењем анкета и другим релевантним видовима прикупљања информација о квалитету од свих корисника система обезбеђења и контроле квалитета;
- Анализира, оцењује, односно вреднује прикупљене податке, даје препоруке за унапређење квалитета и надзире примену препорука;
- Даје мишљење и предлоге при доношењу општих аката факултета;
- Утврђује метод вредновања квалитета образовног рада наставника, асистената и сарадника у поступку избора или реизбора;
- Анализира узроке уочених проблема у обезбеђењу и контроли квалитета;

- Подстиче и предузима активности у едукацији свих запослених на факултету у области обезбеђења и контроле квалитета;
- Сарађује са релевантним телима и службама за обезбеђење и контролу Факултета, посебно са телима Универзитета;
- Доноси Пословник о свом раду, друга потребна општа акта и упутства;
- Наставно-научном већу подноси Извештај о свом раду једном годишње и о испуњености стандарда у реализацији студијских програма;
- Образује Поткомисију за праћење и унапређивање студирања.

2. Стратегија обезбеђења квалитета [\(Прилог 1\)](#)

3. Правилник о квалитету и самовредновању [\(Прилог 2\)](#)

Наставно - научно веће на седници одржаној 29. маја 2008. године усвојило је Правилник о квалитету и самовредновању, који је измењен и допуњен на седници Наставно-научног већа на седници од 27. маја 2013. године [\(Прилог 19\)](#). Правилником је уређен институционални систем управљања квалитетом у свим областима рада Факултета, утврђена су подручја обезбеђења квалитета, стандарди за обезбеђење квалитета тј. минимални ниво квалитета рада и утврђени су поступци за обезбеђење квалитета што укључује регулисање састава, надлежности, овлашћења и начин поступања субјеката надлежних за управљање, праћење, процену, унапређење и развој квалитета. Правилник о квалитету и самовредновању доступан је јавности објављивањем на интернет страници Факултета и штампан у виду брошуре која је подељена студентима, наставницима, осталим запосленима и изложена је у библиотеци Факултета. Факултет је усвојио План и програм рада и процедуре.

Годишњи извештаји о раду Комисије усвојени су за академску 2009-2010. и 2010-2011. годину [\(Прилог 22\)](#). Годишњи извештај о раду Комисије за академску 2011-2012 није сачињен ни усвојен као посебан документ, због проблема и застоја у раду Комисије. Овим Извештајем о самовредновању се истовремено приказује и рад Комисије у периоду школске 2012/2013, али и рад Комисије у периоду 2011-2012. године.

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Добро дефинисан и комплетан правни оквир ++ Јасно подељене надлежности између субјеката + Велики број субјеката укључених у процес обезбеђења квалитета + Укључивање студената у процес обезбеђења квалитета ++	Није дефинисана координација и контрола субјеката укључених у процес обезбеђења квалитета +++ Недовољна информисаност свих унутрашњих субјеката образовног процеса о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета ++ Неповерење у процес самовредновања и веровање да се њиме не постижу никакве опипљиве промене у квалитету +++ Недовољна свест о потреби промене постојећег стања ++ Недовољно дефинисана одговорност надлежних субјеката за пропусте у раду +++ Извештај о раду Комисије за академску 2011-2012 није донет +++ Нередовно доношење Плана и програма рада факултета +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Размена искустава са другим високошколским установама и одржавање едукација и семинара из области обезбеђења квалитета +++	Недовољна сарадња са државом на плану решавања проблема уочених у процесу самовредновања ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 2

Правни факултет у Крагујевцу испуњава стандард 2.

Правилником о квалитету и самовредновању утврђени су стандарди и поступци за: обезбеђење квалитета студијских програма; обезбеђење квалитета наставног процеса; обезбеђење квалитета научно-истраживачког

и стручног рада наставника, и сарадника; обезбеђење квалитета наставника и сарадника; обезбеђење квалитета студената; обезбеђење квалитета уџбеника и других учила; обезбеђење квалитета библиотечких и информатичких ресурса; обезбеђење квалитета управљања и квалитета ненаставне подршке; обезбеђење квалитета простора и опреме; обезбеђење квалитета финансирања; обезбеђење активне улоге студената у самовредновању и провери квалитета.

- Благовремено и редовно сачињавати и усвајати годишње Планове и програме рада Факултета.

- Правилник о квалитету и самовредновању је први документ Факултета у области обезбеђења квалитета. С обзиром на то потребно је да Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета и остали субјекти система обезбеђења квалитета перманентно прате, сагледавају и евалуирају његову примену, како би се стекао увид у његове практичне ефекте и оценило остваривање планираних циљева.

- Нормативно прецизно уредити питање одговорности за неизвршавање обавеза предвиђених Правилником о квалитету и самовредновању, у делу који се односи на надлежности Комисије, Поткомисије и свих других субјеката.

- У сарадњи са Студентским парламентом, Факултет ће објавити посебну, сажету публикацију о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета намењену свим субјектима.

г) Показатељи и прилози за стандард 2

1. Стратегија обезбеђења квалитета
2. Правилник о квалитету и самовредновању
3. Статут Правног факултета у Крагујевцу
4. Правилник о Студентском парламенту Правног факултета у Крагујевцу
5. Одлука о изменама и допунама Правилника о квалитету и самовредновању
6. Извештаји о раду Комисије (2009-2011)

СТАНДАРД 3: СИСТЕМ ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа израђује организациону структуру за обезбеђење квалитета.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 3

Институционални систем обезбеђења квалитета установљен је и регулисан Статутом Правног факултета, који је донет 12. 10. 2006. године и мењан и допуњаван 2007, 2008, 2009, са последњим изменама и допунама од 10. 01. 2011. године ([Прилог 3](#)).

Факултет оцењује да су у досадашњем раду прихваћени традиционални принципи и методи обезбеђења квалитета наставног процеса, научно истраживачког, стручног рада и рада студената у стицању знања и вештина. Осим тога, Правни факултет у Крагујевцу посебно наглашава значајну улогу студената не само кроз њихово чланство у Савету факултета, Наставно-научном већу, Комисији за обезбеђење и унапређење квалитета и Поткомисије за праћење и унапређење студирања, него и кроз активности у Студентском парламенту. Култура обезбеђења квалитета негује се вишегодишњим спровођењем студентских анкета и отвореном и активном комуникацијом студентских представника. Значајну улогу у овом процесу имају и студентске организације које, кроз многобројне активности, подстичу и негују културу квалитета и доприносе и надопуњују институционалне механизме за њено успостављање и одржавање.

Сагласно Статуту и Правилнику о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)), субјекти институционалног система обезбеђења квалитета на факултету су: Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета и Поткомисија за праћење и унапређивање студирања

Систем обезбеђења квалитета на Правном факултету у Крагујевцу утврђен је тако што су предвиђени субјекти обезбеђења квалитета, дефинисана њихова улога, задаци, надлежност, као и улога и задаци наставног и ненаставног особља, студената, органа и служби факултета, области обезбеђења квалитета, као и стандарди и поступци за обезбеђење квалитета.

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета представља стални и највиши орган у систему обезбеђења и контроле квалитета факултета. Комисија има седам чланова. Поткомисија за праћење и унапређење студирања је стално оперативно тело Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета. Поткомисија има пет чланова. Одредбама Правилника о квалитету и самовредновању предвиђени су: улога, задаци и надлежност Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета и Поткомисије за праћење и унапређење студирања; трајање мандата

чланова, основи и поступак за разрешење чланова, начин руковођења и друга питања везана за њихов рад.

Одлуком декана Правног факултета, сходно одредбама Правилника о квалитету и самовредновању, одређен је и службеник који ће пружати стручну и техничку подршку у праћењу, обезбеђењу и унапређивању квалитета, систематизовати све прикупљене податке неопходне за оцену квалитета и исте уносити у електронску базу података (референт за квалитет) – [\(Прилог 6\)](#). Тиме је Правни факултет је обезбедио континуитет у систему осигурања квалитета, који се, пре свега, ослања на адекватно постављене и контролисане процесе и активности које се односе на квалитет, у којима учествују сва изабрана тела и комисије у складу са општим актима које је донело Наставно-научно веће Факултета.

Сами процеси одлучивања, компетенције и одговорности појединих субјеката, наставника и сарадника, као и надлежности студената јасно су дефинисани статутом и општим актима Факултета, који су објављени на сајту Правног факултета и штампани на посебној брошури коју је објавио факултет. На сајту факултета постоји форум за студенте [\(Прилог 146\)](#) и уведене су електронске анкете студената, као и могућност давања предлога и сугестија о свим областима управљања квалитетом. Организациона структура и процедура свеобухватног система обезбеђења квалитета на овај начин гарантују да су у процесе одлучивања у вези са студијским програмом укључени наставници, сарадници и студенти, на начин који обезбеђује њихово активно ангажовање и оптималан допринос.

Правни факултет у Крагујевцу је на основу члана 25. Статута формирао Комисију за обезбеђење и унапређење квалитета (у даљем тексту: Комисија). Након поднете оставке председника Комисије проф. др Бранислава Симоновића, [\(Прилог 7\)](#) на седници Наставно-научног већа за новог члана Комисије изабрана је проф. др Нада Тодоровић [\(Прилог 8\)](#). На основу одредбе чл. 9 Правилника, престао је мандат двојици чланова Комисије: проф. др Зорану Поњавићу и мр Јасмини Лабудовић. На седници Наставно-научног већа Факултета за нове чланове Комисије изабрани су: проф. др Слободан Сворцан и мр Вељко Влашковић [\(Прилог 9\)](#).

Дакле, Комисија је, у периоду до маја 2012. године радила у следећем саставу: проф. др Нада Тодоровић, проф. др Слободан Сворцан, доц. др Славко Ђорђевић, мр Вељко Влашковић, мр Горан Петровић (ненаставна јединица) и представници студената: Ивана Глишић и Маја Милорадовић (2009-2011); Биљана Ристић и Иван Миљковић (2011-2012); Ања Живадиновић и Ивана Милосављевић (2012-2013), те Милица Савић и Милош Јовановић (2013). На састанку Комисије за председницу Комисије изабрана је проф. др Нада Тодоровић, а за заменика доц. др Славко Ђорђевић [\(Прилог 10\)](#).

Проф. др Нада Тодоровић, доц. др Славко Ђорђевић и мр Вељко Влашковић су поднели оставке на чланство у Комисији [\(Прилог 11\)](#).

Одлуком Наставно-научног већа за чланове Комисије изабрани су: проф. др Радован Вукадиновић, проф. др Драган Вујисић, доц. др Бојан Урдаревић, асистент Милан Рапајић и мр Горан Петровић ([Прилог 12](#)). На састанку Комисије за председника Комисије изабран је проф. др Радован Вукадиновић, а за заменика председника проф. др Драган Вујисић ([Прилог 13](#)). Проф. др Радован Вукадиновић је поднео оставку на чланство у Комисији 07.02.2013. године ([Прилог 58](#)).

На седници Наставно-научног већа за члана Комисије изабран је проф. др Срђан Ђорђевић ([Прилог 14](#)), а на састанку Комисије за заменика председника Комисије ([Прилог 15](#)).

Поткомисија за праћење и унапређење студирања је стално оперативно тело Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета и у њен састав улазе: продекан за наставу као председник, 2 члана из реда наставника, 1 члан из реда асистената и 1 члан из реда студената. Чланове Поткомисије из реда наставника и асистената именовао је Декан на предлог Комисије, а члана Поткомисије из реда студената на предлог Студентског парламента, у складу са одредбом члана 14. Правилника о квалитету и самовредновању. На основу својих овлашћења Декан је својом одлуком број 2398/6-1 од 1. октобра 2008. године, на предлог надлежних тела за чланове Поткомисије именовао: доц. др Драгицу Живојиновић, продекана за наставу, као председника, проф. др Душицу Палачковић из реда наставника, проф. др Наду Тододоровић из реда наставника, мр Зорана Чворовића из реда асистената и Марка Попадића из реда студената ([Прилог 16](#)). У периоду од 2010-2012 године Поткомисија је радила у следећем саставу: проф. др Милан Палевић, проф. др Драгица Живојиновић, доц. др Јасмина Лабудовић, мр Зоран Јовановић и Јелица Драговић. ([Прилог 17](#)). На чланство у Поткомисији поднели су оставке сви чланови осим председника и представника студената. ([Прилог 18](#)). Правилником о изменама и допунама правилника о квалитету и самовредновању ([Прилог 19](#)) донетог на седници Наставно научног већа Правног факултета у Крагујевцу одржаној 12. јула 2013. године, члан 14. Правилника о квалитету и самовредновању се мења и гласи: "Чланове Поткомисије из реда наставника и асистената именује Комисија, а члана Поткомисије из реда студената именује Комисија на предлог Студентског парламента." На састанку Комисије за чланове Поткомисије именовани су: проф. др Милан Палевић, проф. др Драган Батавељић, доц др Срђан Владетић, асистент Вељко Турањанин и студенткиња Јелена Миливојевић. ([Прилог 20](#)).

У претходном периоду је редовно вршено анкетирање студената о квалитету наставника и сарадника ([Прилог 21](#)). Током школске 2012/2013. године извршено је и анкетирање студената о квалитету ненаставног особља ([Прилог 124](#)). Такође, Студентски парламент је прикупио податке о квалитету студијског програма ([Прилог 23](#)). У истој школској години је извршено и анкетирање послодаваца о квалитету студијског програма ([Прилог 48](#)).

Уважавајући напред изнете чињенице, може се констатовати да је у једном краћем делу претходног периода дошло до слабљења интензитета у раду Комисије, што се може сматрати последицом недовољне заинтересованости наставника да се озбиљније и одговорније посвете испуњавању обавеза у оквиру институционалне организованости процеса контроле квалитета. Повољна је околност што у том периоду нису евидентирани пропусти у ангажованости свих других субјеката у оквиру Факултета, тако да је процес одвијања активности у областима различитих стандарда текао неометано. Према ситуацији коју смо описали претходним чињеницама се морамо односити самокритички. Односно, неопходно је истаћи да се у будућем периоду не смеју дешавати сличне ситуације, већ је потребно наставити са даљом изградњом и учвршћивањем свести о значају контроле квалитета и последицама које несхватање њеног значаја могу настати. Консолидација у раду Комисије је постигнута, што показује број одржаних састанака, успешна израда Извештаја о самовредновању и низ донетих одлука у претходном периоду.

Имајући у виду све претходне чињенице, Комисија је одлучила да се свим надлежним субјектима у процесу остваривања контроле квалитета додатно стави до знања значај реализације овог процеса. Такве активности су у најбољем интересу Факултета, студената, наставног и ненаставног особља. У организационом погледу, Комисија је приступила потпуном ажурирању целокупне документације везане за рад Комисије, и донела одлуку да се убудуће успостави ефикасан и редован прилив информација, које су од значаја за њен рад, како би се успоставио рационалан "документ менаџмент" ([Прилог 25](#)).

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Постојање Комисије и Поткомисије које се баве квалитетом наставе и студијских програма + Мере за обезбеђење квалитета и субјекти обезбеђења квалитета јасно су дефинисани ++ Надлежности наставника, сарадника, студената и стручних тела јасно су дефинисане општим актима Факултета +++ Сва усвојена документа за обезбеђење квалитета доступна су јавности ++	Састав Комисије формира се на основу предлагања од стране више субјеката и прегласавања на већу, уместо избора на основу компетенција и могућности потенцијалних чланова +++ Преоптерећеност и наставника и студената који немају довољно времена да се посвете овим процедурама ++ Недовољно прописана одговорност за неиспуњавање обавеза из области конреоле квалитета ++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Могуће учешће у међународним пројектима који се баве овом облашћу + Стицање и размена искустава о нормативним моделима организационен структуре на другим факултетима ++	Непостојање униформне процедуре контроле и унапређења квалитета на нивоу Универзитета + Преобимност и недовољна структурираност документације коју треба прикупити у свим процедурама као и много понављања истих елемената прети да обесмисли читав процес +++ Недовољна комуникација између надлежних министарства и факултета о процедурама ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 3

Формалним успостављањем тела са конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета на Правном факултету у Крагујевцу испуњен је Стандард 3.

- У претходном периоду није била довољно ангажована Поткомисија за праћење и унапређење студирања чије су надлежности стриктно предвиђене Правилником о квалитету и самовредновању. Потребно је, у циљу ефикаснијег и ефективнијег рада Поткомисије, периодично пратити њене активности, будући да је она у великој мери одговорна за праћење и реализацију испуњености стандарда 3.
- Такође, у циљу ефикаснијег и ефективнијег рада Поткомисије, било би целисходно извршити измену Правилника о квалитету и самовредновању у делу који се односи на избор председника Поткомисије по аутоматизму, у смислу измене одредбе чл. 14. ст.2 т.1.
- Редовно годишње спроводити анкете студената, наставног и ненаставног особља о стандардима квалитета, на начин предвиђен Правилником о квалитету о квалитету и самовредновању.
- Редовно прибављати податке од послодаваца и дипломираних студената о квалитету студијских програма.
- Успоставити ефикасан и редован прилив информација ка Комисији које су од значаја за њен рад, како би се успоставио рационалан „документ менаџмент“.
- Комисија треба да направи нову ревизију докумената система квалитета, како би их ускладила са новим захтевима контроле квалитета. Предвидети средства за рад на пословима обезбеђења квалитета у буџету Факултета.

г) Показатељи и прилози за стандард 3

Извод из Статута (члан 25 став 1) којим се формално успоставља Комисија као тело са посебном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета ([Прилог 3](#)) У надлежност Комисије, поред осталог, спада и: утврђивање предлога стратегије обезбеђења квалитета и њеног остваривања; формулисање политике обезбеђења квалитета; доношење стратешких и акционих планова за обезбеђење и унапређење квалитета; подстицање и предузимање активности на организовању расправа о квалитету; промовисање културе квалитета; спровођење поступака самовредновања и доношење Извештаја о самовредновању; давање мишљење и предлога при доношењу општих аката факултета; утврђивање метода вредновања квалитета образовног рада наставника, асистената и сарадника у поступку избора или реизбора; сарађивање са релевантним телима и службама за обезбеђење и контролу факултета, посебно са телима Универзитета; итд.

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Одлука о именовању референта за квалитет

4. Оставка Проф. др Бранислава Симоновића
5. Одлука НН већа о избору проф. Наде Тодоровић за члана Комисије
6. Одлука НН већа о избору чланова Комисије
7. Одлука Комисије о избору председника Комисије
8. Оставке чланова Комисије
9. Одлука НН већа о избору чланова Комисије 2012
10. Одлука Комисије о избору Председника и заменика председника (Вукадиновић, Вујисић)
11. Одлука НН већа о избору проф. др Срђана Ђорђевића за члана Комисије
12. Одлука Комисије о избору Председника и заменика председника (Вујисић, Ђорђевић)
13. Одлука Декана о именовању чланова Поткомисије
14. Одлука о формирању Поткомисије (2010)
15. Оставке чланова Поткомисије
16. Одлука о изменама и допунама Правилника о квалитету и самовредновању
17. Одлука Комисије о формирању Поткомисије за праћење и унапређење студирања
18. Извештаји о анкетирању студената о квалитету наставника и сарадника (2009-2013).
19. Извештај о анкетирању студената о квалитету ненаставног особља (2013)
20. Анкета Студентског парламента о квалитету студијског програма
21. Анкетирање послодаваца о квалитету студијског програма
22. Одлука Комисије о ефикасном и редовном приливу информација
23. Оставка Проф. др Радована Вукадиновића на чластво у Комисији
24. Форум студената на сајту Факултета

СТАНДАРД 4: КВАЛИТЕТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Квалитет студијског програма обезбеђен је праћењем и провером његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 4

Министарство просвете је, на основу захтева Правног факултета од 14.09.2009. године, а по добијеном позитивном мишљењу Комисије за акредитацију и проверу квалитета број 612-00-1392/2008-4 од 28.08.2009. године, издало Дозволу за рад Правном факултету Универзитета у Крагујевцу да може почети са радом ради остваривања основних академских студија, дипломских академских студија и докторских студија. ([Прилог 26](#)). Од тада је Факултет акредитован за три студијска програма из области права:

- 1) Студијски програм основних академских студија права, у трајању од 4 године (240 ЕСПБ);
- 2) Студијски програм дипломских академских студија права, у трајању од 1 године (60 ЕСПБ); и
- 3) Студијски програм докторских академских студија права, у трајању од 3 године (180 ЕСПБ).

Студијски програми доступни су у Информатору и на сајту Факултета. ([Прилог 27](#)).

Приликом акредитације, за студијски програм основних академских студија права, одобрен је упис 440 студената (од тога, 235 студената чије школовање се финансира из буџета РС и 205 самофинансирајућих студената); за студијски програм дипломских академских студија права 150 студената, а за студијски програм докторских студија права 30 студената.

Садржина студијских програма усклађена је са релевантним одредбама Закона о високом образовању ([Прилог 28](#)), Статутом Факултета ([Прилог 3](#)), Правилником о основним и дипломским академским студијама ([Прилог 29](#)), Правилником о докторским студијама ([Прилог 30](#)), Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту ([Прилог 31](#)), Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 32](#)), Правилником о уџбеницима и другим училима ([Прилог 33](#)), Правилником о изради семинарских радова и завршних радова на основним и дипломским академским студијама ([Прилог 34](#)), Одлуком о предузимању мера и стандарда за отклањање недостатака у извођењу студијског програма докторских студија уочених у школској 2008/2009 години ([Прилог 35](#)).

Реализација студијских програма, за које је Факултет акредитован, започела је школске 2009/2010. године.

Статутом Факултета и Правилником о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)) утврђени су поступци за припрему, усвајање, праћење и контролу студијских програма, као и процедуре за осавремењавање студијских програма. Правилником о квалитету и самовредновању предвиђене су процедуре за обезбеђење квалитета студијских програма: редовно праћење и провера циљева, структуре и садржине студијских програма, редовно праћење и провера укупног радног оптерећења студената и радног оптерећења студената у савладавању појединих предмета, прикупљање информација о квалитету студијских програма од унутрашњих и спољашњих корисника система обезбеђења квалитета и осавремењивање курикулума и обезбеђивање њихове упоредивости са курикулумима одговарајућих домаћих и страних високошколских установа. Учешће студената у оцењивању и осигурању квалитета студијских програма обезбеђено је тиме што су представници студената чланови Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета и осталих тела у систему обезбеђења квалитета. Студенти оцењују квалитет студијских програма и на седницама Студентског парламента, који је, поред осталог, надлежан да разматра питања у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, анализом ефикасности студирања, унапређењем мобилности студената и подстицањем научноистраживачког рада студената.

Основне академске студије

Факултет редовно и систематски проверава и прати циљеве својих студијских програма и њихову усклађеност са основним задацима и циљевима установе, преко руководиоца основних академских студија, катедри и представника студената, при чему се све одлуке и мање измене реализују на основу одлука Наставно-научног већа.

На основу релевантних података и евиденције Одсека за наставу и студентска питања, може се извршити увид и анализа броја студената уписаних у наредне школске године у претходном периоду. ([Прилог 36](#)) У школској 2009/2010 год. прву годину основних академских студија уписало је 440 студената а од тога је довољан број ЕСПБ бодова за упис друге године студија стекло 315 студената, што је у процентима 71, 09 % од броја уписаних у прву годину.

У школској 2010/2011 год. I годину основних академских студија уписало је 488 студената (438 студената је први пут уписало прву годину, а 50 студената је извршило поновни упис прве године). Прву годину је обновило 11,36% студената. другу годину је уписало 320 студената, што у процентима износи 72,72%.

У школској 2011/2012 год. I годину основних академских студија уписало је 584 студената (први пут уписано 477, а поново уписано 107). Прву годину је обновило 21,92 % студената. Другу годину је уписало 382 студената (први пут уписан 271 студент, а поново уписало другу годину 112 студената), што износи 78,27% од броја студената који су уписали прву годину први пут. Међутим, треба имати у виду да је први пут те школске године другу годину уписало 55,53%, од 488 а обновило II годину 35%. од 320. Трећу годину је уписало 192 студената или 60% од 320 у односу на укупно уписан број уписаних студената на II годину претходне школске године

У школској 2012/2013. години прву годину основних академских студија уписао је 621 студент (први пут уписано 477 студената, а поново уписало прву годину 144 студената). Прву годину је обновило 24,65% студената. Од 584 другу годину је укупно уписало 429 студената (први пут уписало 311 студената, а поново уписало другу годину 118 студената), што износи 73,40%. од 584. Прецизније статистички изражено, први пут је те школске године II годину уписало 53,25% од 584 студената, а поновни упис друге године је извршило 30,89%. Од 382 студента. трећу годину је укупно уписао 331 студент (први пут 230 студената, а поново уписао трећу годину 81 студент), што износи 86,64%. Од 382 студента први пут је трећу годину уписало 60,20%, од 382 а обновило упис 21,20%. Од 382. четврту годину је укупно уписало 102 студената, што износи 53,12%. од 192 студента

Из предочених статистичких података, може се закључити да је упис у прву годину стабилан, односно, да се одобрена квота за упис на Факултет реализује у потпуности и у складу са уписном политиком коју спроводи Факултет. На основу адекватне процене, извршено је повећање броја места за упис на Факултет од школске 2011/2012. године, јер је Факултет уписало 477 студената, што је повећање за 37 студената у односу на претходне школске године. Када је реч о првој години приметан је тренд повећања броја студената који не успевају да упишу другу годину, па обнављају упис прве године. (11,36% - 21,92% - 24,65%).

У претходном периоду, број уписаних у другу годину не осцилира значајно (72,72% - 78,27% - 73,40%), баш као што се и број оних који први пут уписују другу годину креће око 55% (55,53% - 53,25%). Приметно је благо смањење броја студената који обнављају упис у другу годину (35% - 30,89%).

У школској 2012/2013. години је значајно повећан број студената који су уписали трећу годину у односу на школску 2011/2012. годину (86,64% - 60%), али треба имати у виду да је у школској 2012/2013. години број студената који су уписали први пут трећу годину 60,20%, што је на нивоу

процента студената који су први пут уписали исту годину и у школској 2011/2012. години.

Када је реч о четвртој години, она је први пут уписивана у школској 2012/2013. години, тако да податак од 53,12% уписаних пружа основ за стварање само општег утиска. Истовремено, износимо и податак да је четврту годину у школској 2012/2013. години уписало 23,18% студената из генерације која је први пут уписала Факултет по новом акредитованом студијском програму основних академских студија 2009/2010. године.

Полазећи од те чињенице, сматрамо да још увек не постоје довољно релевантних статистичких података да би се могли извучити потпуно валидни закључци. За школску 2012/2013. годину, која је и прва завршна година студија за студенте који су уписали Факултет по новом, акредитованом студијском програму, могуће је истаћи чињеницу да постоји узлазно-силазна путања броја оних који уписују године студија од друге ка четвртој години (73,4% - 86,64% - 53,12%). Али и овај недовољно релевантан пресек је потребно додатно релативизовати, јер је неопходно имати у виду и податак о броју студената који први пут уписују године студија, па се онда добија другачија и веродостојнија слика (55,53% - 53,25% - 53,12%).

Из приказаних и анализираних статистичких података, сматрамо да се може извући општи закључак о објективизираним и уједначеном критеријуму испитивача по годинама студија, што сматрамо позитивним обележјем Факултета у целини. У прилог томе сведочи и графички приказ успешности студената све четири године основних академских студија (пролазност на испитима и остварене просечне оцене по испитним роковима и годинама студија) ([Прилог 37](#)). Наравно, поред тога, сматрамо да је неопходно чинити додатне напоре у извођењу наставног процеса, како би се проценат студената који уписују наредне године студија додатно повећавао, имајући у виду успешност и трајање студија ([Прилог 155](#)). Комисија је у претходном периоду заузела став да је потребно уједначено вредновати број предиспитних поена на сваком наставном предмету, а у законском оквиру (од 30 до 70 поена).

Мастер студије

У школској 2009/2010 год. прву годину мастер студија уписало је 10 студената. Наредне, школске 2010/2011 год. прву годину мастер студија уписало је 13 студената. На основу одлуке Наставно-научног већа настава на овом студијском програму почела је да се одвија и од летњег семестра школске 2010/2011. године (од 16.02.2011) ([Прилог 38](#)). Одлуком Наставно-научног већа измењна је садржина студијског програма у делу који се односи на предмет Међународно приватно право ([Прилог 39](#)).

У првом семестру школске 2011/2012. године мастер студије је уписало 23 студената, а школске 2012/2013. године мастер студије је уписало 25 студената ([Прилог 40](#)). До подношења овог Извештаја, ниједан студент није завршио мастер студије, тако да је немогуће извршити статистичку обраду података, што може бити показатељ потребе да се приступи промени концепта мастер студија. Ово посебно зато што су у време акредитовања мастер студијског програма постојала другачија законска решења, а реч је о проблему који је запажен и на другим високошколским установама.

Докторске студије

Правни факултет у Крагујевцу отпочео је са имплементацијом програма докторских студија у школској 2008/2009. години, када је уписано 13 студената. У школској 2009/2010. год. на докторске студије уписано је 32 студената. Наредне, школске 2010/2011. докторске студије је уписало 23 студената. У школској 2011/2012. на докторским студијама је уписано 17 студената, а у школској 2012/2013. години уписано је 30 студената. (Доступно на сајту Факултета.) ([Прилог 41](#))

Од септембра 2009. године, укупно 12 студената је одбранило докторску дисертацију. То су студенти који су докторске студије уписали по старом програму ([Прилог 42](#)). Анализом радова лица која су докторирала на Факултету, приметно је да се њима научно-стручно продубљују резултати научно-истраживачког рада, оствареног приликом израда докторских дисертације. ([Прилог 43](#))

Сходно релевантним прописима, а посебно у складу са правилима утврђеним универзитетским Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, скоро сви наставници испуњавају услове за менторе на докторским студијама је ([Прилог 44](#)). При томе се води рачуна да један ментор може да води пет доктората истовремено.

Имајући у виду број одбрањених магистарских теза и докторских дисертација, број радова објављених у међународним и домаћим часописима са листе ресорног министарства за науку за последњих 10 година, број ангажованих наставника и њихову научну компетенцију, број научноистраживачких пројеката који су реализовани на Факултету и број оних који се тренутно реализују на Факултету, може се констатовати да је Факултет компетентан за извођење докторских студија.

Анализа научне компетентности наставника ангажованих на докторским студијама и досадашњих резултата у менторском раду показује да наставно особље има потребне научне квалификације за извођење студијског програма докторских студија (чл. 4. ст. 7. Правилника о пријави,

изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу - Одлука Сената Универзитета у Крагујевцу од 26. јуна 2007).

Анализа слабости и повољних елемената

Структура и садржај студијског програма, везано за однос академско-општеобразовних, научно-стручних, стручно-апликативних и теоријско-методолошких предмета, као и изборност на нивоу програма, нису се значајније мењали, са изузетком осавремењивања у складу са развојем и потребама струке. Након анализе квалитета структуре студијског програма основних студија, а у циљу обезбеђења потребног нивоа студијског програма, уочено је да недостаје наставни предмет Међународно приватно право. Студијски програм је допуњен овим наставним предметом (у оквиру четврте године), како би се потпуно обезбедило стицање одговарајућих општих и стручних знања, као и оспособљавање студената за практичну примену знања и вештина и праћење достигнућа правне науке и струке. Допуна која је извршена била је неопходна и због чињенице да је садржина овог наставног предмета саставни део садржине правосудног испита, па је стицање тих знања значајно за наставак даљег усавршавања дипломираних правника. Извршена допуна студијског програма основних студија није утицала на баланс ЕСПБ бодова по годинама основних студија.

Непрекидно осавремењивање садржаја курикулума и њихова упоредивост са курикулумима одговарајућих страних високошколских установа, спроводи се кроз могућност промене садржаја предмета на почетку школске године. Те промене су у складу са препорукама КАПК којима се дефинише шта су то мање измене које не представљају промену самих студијских програма која би захтевала нову акредитацију. Пре свега, могућа промена наставника који предаје дати предмет врши се због промена у саставу наставног кадра, узрокованог одласцима у пензију и/или унапређењем сарадника у наставничка звања. При томе, нови наставник мора да буде компетентан за извођење наставе из датог предмета на основу својих референци и области за коју је изабран. Расподела наставника и сарадника по предметима врши се на основу Плана рада, који, за сваку школску годину, предлажу Катедре, а усваја Наставно-научно веће. Планови рада су основа за израду распореда предавања и вежби, који је доступан и редовно ажуриран на сајту Факултета.

На седници Наставно-научног већа одржаној 25.09.2013. године истакнута је потреба анализирања структуре студијских програма. При томе је нарочито преовладао став о неопходности редефинисања структуре студијског програма дипломских академских студија. У том циљу је и Веће донело одлуку о формирању посебне Комисије са задатком да направи анализу и предложи одређене измене студијских програма у правцу њихове модернизације и осавремењавања, како би се благовремено приступило адекватној припреми за наредни циклус акредитације. ([Прилог 45](#)). Потребно

је да се, приликом разматрања ових питања, узети у обзир и мишљење студената и послодаваца, у правцу модернизације студијских програма.

Такође, неопходно значајније уважавање мишљења студената о квалитету студијског програма. Студентски парламент обратио се Комисији предлогом да се организује посебно анкетање студената о квалитету студијског програма ([Прилог 46](#)). Уважавајући претходно изнете чињенице, Комисија је донела одлуку да се од школске 2013/2014. године започне и са анкетањем студената о квалитету студијског програма. Поводом ових питања, Комисија констатује да је у претходном периоду учешће студената у разматрању квалитета студијског програма обезбеђивано чланством представника студената у Комисији, Поткомисији за праћење и унапређење студирања, Савету Факултета и Наставно-научном већу. Осим тога, Студентски парламент је увек у прилици да разматра назначена питања и да заузима ставове тим поводом. Током времена је постало очигледно да би се до релевантних података о ставу студената о квалитету студијског програма могло доћи објективним анкетањем студената, онако како се то већ чини анкетањем студената у вези са проценом квалитета наставника, асистената и сарадника.

За поступак обезбеђења и оцену квалитета студијских програма, одговорни су Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређење студирања, Наставно-научно веће, катедре, декан Факултета, продекан за наставу, руководиоци основних, дипломских и докторских студија.

У циљу контроле квалитета студијских програма, Комисија је донела Одлуку о спровођењу анкетања послодаваца из окружења ([Прилог 47](#)). По спроведеном анкетању, сачињен је извештај ([Прилог 48](#)). На основу пристиглих одговора, може се закључити да постоји расположење послодаваца да успоставе комуникацију са Факултетом. Имајући у виду да је структура студијског програма основних академских студија у преовлађујућој мери конципирана на основу наставних предмета старог програма, послодавци су своја запажања износили на основу квалитета дипломираних студената који су завршили Факултет по старом програму. Подсећамо да је прва генерација студената који студирају по важећем програму основних академских студија ове школске године (2012/2013) уписала четврту годину. У наредном периоду могу се очекивати конкретни ставови послодаваца о квалитету студијских програма Правног факултета у Крагујевцу. Међутим, имајући у виду искуство послодаваца са радом дипломираних правника, као и чињеницу да им је уз анкетни листић достављена и структура наставних предмета студијског програма основних студија, сматрамо значајним пристигле одговоре. Међу њима се издвајају мишљења којима се указује на потребу већег присуства обуке студената у стицању практичних вештина, односно, на потребу већег броја наставних предмета које су послодавци квалификовали као "практичне дисциплине".

Факултет треба да настави са праксом ангажовања стручњака у процесу извођења наставе и вежби за сваки предмет који припада групи тзв. позитивно-правних дисциплина, Такође, гостовања и предавања иностраних и домаћих стручњака, доприносе квалитету знања која стичу студенти. (нпр. предавања у оквиру наставних предмета Криминалистика и Право индустријске својине) ([Прилог 49](#)). Осим тога, пожељно је наставити праксу извођења курсева и семинара из различитих правних дисциплина засновану на примеру добре сарадње Правног факултета у Крагујевцу и Центра за међународне правне студије из Салзбурга ЦИЛС (Аустрија). ([Прилог 50](#))

Потребно је и истаћи да је Факултет један од оснивача СЕЕЛС (Мрежа правних факултета југоисточне Европе), чиме се додатно подстиче унапређивање квалитета студијских програма на нашем Факултету. ([Прилог 51](#)).

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета је разматрала податке о оствареним просечним оценама на испитима и пролазности на испитима. Успех студената показује значајан тренд побољшања у односу на стари студијски програм ([Прилог 52](#)). Приметна је и тенденција у оквиру акредитованог студијског програма веће пролазности и више просечне оцено на испитима од прве ка четвртој години. Потребно је убудуће редовно годишње анализирати стање пролазности и успеха на испитима, пратити тренд успеха студената на испитима и примењивати све мере предвиђене Правилником о квалитету и самовредновању које обезбеђују објективно оцењивање студената.

На конкретном примеру једног предмета у оквиру студијског програма основних академских студија, описаћемо све активности учења које су потребне за достизање очекиваних исхода учења, укључујући: време проведено на активностима које директно води наставно особље, време проведено у самосталном раду, време потребно за припрему за проверу знања и време обухваћено самом провером знања. Након тога, биће могуће приказати колики је удео свих ових активности у укупној вредности ЕСПБ за представљени наставни предмет. Приликом описивања назначених активности учења, водили смо рачуна о објективности, па је тим поводом обављен интервју са студентима чије су просечне оцено 7 или 8 на истом наставном предмету у циљу добијања упросечених резултата.

КРИВИЧНО-ПРОЦЕСНО ПРАВО

Предавања: 5 часова недељно x 15 недеља = 5x15x0,75 = 56,25 сати

Вежбе 2 часа недељно x 15 недеља = 2x15x0,75 = 22,5 сати

Колоквијуми 2 колоквијума у трајању од по 45 минута

- припрема за колоквијум 2x40 сати = 80 сати

- израда колоквијума 2x0,75=1,5 сат

Семинарски рад: израда 6 сати

Испитне обавезе:

- припрема за испит 80 сати

Укупно остварених поена: 100

Укупно сати: 246,25

На основу приказаног обрачуна, види се да би рачунањем 25 сати за један ЕСПБ имали $246,25/25=9,85$ ЕСПБ, а рачунањем 30 сати за један ЕСПБ имали би $256,25/30=8,25$ ЕСПБ. Имајући у виду да је, просечно посматрано, већи број оних студената којима је неопходан већи број сати рада како би се савладале предвиђене предиспитне и испитне обавезе, одлучено је да се предмету додели 10 ЕСПБ, што се показало као добра процена.

Мерне вредности се добијају на основу егзактне процедуре вођења дневника, а не искључиво процене, оптерећења студената за сваки ЕСПБ бод, тако да се на тај начин документује да је додела бодова деловима програма заснована на оптерећењу студената неопходном за постизање исхода учења у формалном смислу. У наредном периоду ће се, у оквиру анкетања студената о квалитету студијског програма, инсистирати и на одговору на посебно анкетно питање о резултату сопственог редовног мониторинга оптерећења студената. У складу са тим, а на основу резултата који ће пристићи, односно, на основу студентског исказа о утврђеном броју сати у задатим опсезима и усредњавањем броја сати који ће дати сви анкетирани студенти, провераваће се оправданост да одређени предмет носи дати број ЕСПБ бодова. Сходно томе, доћи ће и до усаглашавања радног оптерећења студената са вредностима ЕСПБ бодова, а у случају потребе, предлагаће се мере и активности у циљу прилагођавања обавеза на предмету и самим тим смањења стопе неуспешности на испитима, како би се и време студирања сводило на оптималну меру, у складу са постојећим објективним околностима. У том смислу, треба очекивати да ће резултати овог типа анкетања студената, при крају зимског семестра школске 2013/2014. године значајно допринети приликом вредновања и "скалирања" усаглашености радног оптерећења студената у односу на дате вредности ЕСПБ бодова, приликом састављања документације за нови акредитациони циклус. ([Прилог 53](#))

Студијски програм основних академских студија реализује се на првој, другој, трећој и четвртој години студија. Осим тога, на Факултету се реализује и наставни план основних студија за трећу и четврту годину студија, према Наставном плану од 1993. са изменама од 1996. године (Према подацима Студентске службе Факултета из јула 2013. године, укупно 1121 студент студира према овом Наставном плану ([Прилог 54](#))). Имајући у виду ову чињеницу, као и законско решење (чл. 123. ст. 1. Закона о високом образовању), потребно је да Факултету благовремено усвоји правила по којима ће се вршити наставак студирања оних студената који су започели студирање пре ступања на снагу важећег Закона о високом образовању.

У досадашњем периоду примене акредитованих студијских програма мањи број студената одустаје од даљег студирања. ([Прилог 55](#)). Осим тога,

потребно је имати у виду да ће студенти уписани на акредитоване студијске програме почети да завршавају студије најраније 2013 године. У прилогу је приказ просечног трајања студија студената који су уписали студије по старом наставном програму ([Прилог 56](#)).

Стручност коју добијају студенти када заврше студије, као и могућности запошљавања и даљег школовања процењују се на основу анкетирања послодаваца, док се потребе тржишта процењују повременим контактима са послодавцима оствареним кроз манифестације намењене запошљавању студената. Сваке године, Факултет је присутан на Сајму образовања и запошљавања, који организују Национална служба за запошљавање - филијала Крагујевац, ресор градске управе надлежан за образовања, и ЈП "Шумадија сајам".

Настава и испити на свим студијским програмима изводе се у складу са усвојеним плановима рада на предметима и одговарајућим општим актима Универзитета и Факултета. У току реализације студијских програма примењивана је процедура за праћење, контролу и осавремењавање студијских програма, предвиђене Правилником о квалитету и самовредновању.

Програм основних академских студија је усаглашен у погледу услова уписа, трајања студија, услова преласка у наредну годину, стицања дипломе и начина студирања са европским стандардима који проистичу из Болоњске декларације и других међународно прихваћених докумената у области високог образовања, а који су конкретизовани у Закону о високом образовању Републике Србије, Правилнику о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма и одговарајућим актима Факултета.

Програм дипломских академских студија Правног факултета у Крагујевцу упоредив је са бројним акредитованим студијским програмима другог нивоа иностраних правних факултета (нпр. Програм Правног факултета у Марибору, Словенија ([Прилог 57](#))).

Програм дипломских академских студија је усаглашен у погледу услова уписа, трајања студија, стицања дипломе и начина студирања са европским стандардима који проистичу из Болоњске декларације и других међународно прихваћених докумената у области високог образовања, а који су конкретизовани у Закону о високом образовању Републике Србије, Правилнику о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма ([Прилог 152](#)) и одговарајућим актима Факултета.

6) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Дугогодишње академско наслеђе Факултета ++ Усаглашеност студијских програма са савременим трендовима и са захтевима тржишта рада +++ Добра усклађеност циљева, садржаја студијских програма и исхода учења ++ Ажурност и јавна доступност релевантних података о студијским програмима ++ Факултет је оснивач и активни учесник у реализацији пројеката у оквиру СЕЕЛС-а +++ Континуирана сарадња са Центром за међународне правне студије из Салзбурга (Аустрија) +	Недовољна функционална интегрисаност достигнутог теоријског знања са захтевима праксе ++ Недовољна заступљеност праксе у образовном процесу ++ Неанкетирање студената о квалитету студијских програма ++ Неповезаност са бившим студентима и непостојање алумни организације ++ Непостојање правила о начину наставка студија студената који су започели студије по старом студијском програму +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Регионално повезивање високошколских установа у циљу размене искуства у побољшању квалитета студијских програма + Већа сарадња са правосуђем, органима управе и привредом у циљу повећања могућности за извођење практичне наставе ++ Додатно усавршавање младих кадрова у иностранству ++ Успостављање комуникације с Националном службом запошљавања у циљу праћења потреба тржишта +	Честе измене Закона о виском образовању. ++ Непрепознавање трогодишњих бечелора на тржишту рада +++ Нејасна стратегија државе о будућности високог образовања у Србији. ++ Нејасна стратегија државе о финансирању високог образовања у Србији.

Процес самовредновања представља повод и подстицај да се студијски програми поново продискутују и дође до добрих решења за њихово иновирање и унапређење + Учешће на стручним семинарима и радионицама посвећених квалитету студијских програма +	
---	--

в) Предлози за побољшање и планиране мере

Правни факултет испуњава стандард 4.

- У наредном периоду је неопходно остваривати интензивнију комуникацију са студентима који су завршили Факултет. У ту сврху, потребно је формирати посебну алумни организацију, чиме би се обезбедило праћење професионалног усавршавања бивших студената Факултета и стицање додатних сазнања о квалитету студијских програма Факултета, о чему је Комисија донела одлуку ([Прилог 60](#)).

- Осим тога, у наредном периоду је неопходно у континуитету вршити анкетирање студената о квалитету студијског програма. Потребно је стећи увид у мишљење студената и о питањима која се тичу њиховог стварног ангажовања на савладавању наставног предмета у односу на процењено оптерећење.

- Потребно је, у наредном периоду, наставити са започетом праксом годишњег анкетирања послодаваца из окружења о квалитету студијских програма. Комисија је у календарској 2013. години обавила ово анкетирање и преузела обавезу да то редовно чини убудуће.

- Формирати посебно тело у које би били укључени представници Факултета, послодаваца и Националне службе за запошљавање, а које би редовно разматрало квалитет важећих студијских програма ([Прилог 24](#)).

- Приликом разматрања иновирања студијског програма основних академских студија за процес наредне акредитације, посебну пажњу треба посветити броју наставних предмета који припадају групи стручно-апликативних научних дисциплина.

- Потребно је размотрити могућност да се у процес извођења наставе и вежби на позитивно-правним наставним предметима укључују и стручњаци из праксе. Пожељно би било да се у континуитету сваке школске године изводе и посебни курсеви и семинари из различитих правних дисциплина.

- Потребно је модификовати концепт дипломских академских студија.

г) Показатељи и прилози за стандард 4

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Дозвола за рад Правног факултета у Крагујевцу и уверења о акредитацији студијских програма
4. Информатор о студијским програмима (сајт Факултета)
5. Закон о Високом образовању
6. Правилник о основним и академским студијама
7. Правилник о докторским студијама
8. Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту
9. Правилник о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу
10. Правилник о учбеницима и другим училима
11. Правилник о изради семинарских и завршних радова
12. Одлука о предузимању мера и утврђивању стандарда за отклањање недостатака у извођењу студијског програма докторских студија уочених у школској 2008/2009 години
13. Број уписаних студената на ОАС Табела 4.1
14. Број и проценат дипломираних студената и Просечно трајање студија Табеле 4.2 и 4.3
15. Графички приказ успешности студената све четири године основних академских студија
16. Одлука НН већа о упису на Мастер студије у летњем семестру
17. Одлука НН већа о измени студијских програма
18. Број уписаних студената на Дипломске академске студије 2010-2013 Табела 4.1
19. Број уписаних студената на докторске студије 2010-2013 Табела 4.1
20. Број одбрањених докторских дисертација 2010-2013
21. Анализа радова лица која су докторирала на Правном факултету 2009-2013 Табела 6.5
22. Број наставника запослених на Правном факултету који испуњавају услове за менторе Табела 6.7
23. Одлука НН већа о формирању Комисије за измене студијских програма
24. Поднесак Студентског парламента Комисији о потреби анкетања студената о квалитету студијских програма
25. Предлог Комисије за формирање посебног тела сачињеног од представника Факултета, послодаваца и Националне службе за запошљавање
26. Одлука Комисије о анкетању послодаваца из окружења
27. Извештај о анкетању послодаваца из окружења
28. Гостовања и предавања домаћих и страних стручњака
29. Гостовања стручњака делегираних од ЦИЛС-а
30. Повеља СЕЕЛС-а
31. Упоредна анализа старог и новог студијског програма
32. Одлука Комисије о анкетању студената о квалитету студијског програма

33. Евиденција Одсека за наставу и студентска питања о студентима који студирају по старом наставном програму
34. Евиденција о одустајању студената од даљег студирања
35. Приказ просечног трајања студија по старом наставном програму
36. Програм дипломских академских студија Правног факултета Универзитета у Марибору, Словенија
37. Одлука Комисије о формирању АЛУМНИ организације
38. Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђен је кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 5

Правни факултет у Крагујевцу опредељен је да стално унапређује квалитет наставног процеса, оцењујући да је квалитет наставе од кључне важности за остваривање темељних циљева правничког образовања. Правилником о квалитету и самовредновању дефинисани су параметри и индикатори квалитета наставног процеса и педагошког рада, као и поступци за праћење, контролу, оцењивање и унапређивање наставног процеса и педагошког рада наставника, асистената и сарадника.

Правилником о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)) предвиђено је да се студије изводе према плану извођења наставе који усваја Наставно-научно веће и којим се утврђују следеће чињенице: 1) наставници, асистенти и сарадници који изводе наставу према студијском програму; 2) места извођења наставе, у складу са дозволом за рад; 3) почетак и завршетак, као и временски распоред извођења наставе; 4) облици наставе (предавања, вежбе, семинари, стручне групе, стручна пракса, консултације са студентима и други облици наставних активности); 5) начин полагања испита, испитни рокови и мерила испитивања; 6) попис препоручене литературе и 7) остале важне чињенице за уредно извођење наставе. Наставно-научно веће редовно, пре почетка нове школске године, усваја планове рада са наведеним подацима. Планови рада су јавно доступни на сајту Факултета ([Прилог 61](#)), и достављају се руководиоцима студијских програма, који су именовани одлукама декана Факултета ([Прилог 62](#)).

Правилником о квалитету и самовредновању предвиђено је да се квалитет наставног процеса обезбеђује: професионалношћу наставника, асистената и сарадника током извођења предавања и вежби и коректним односом према студентима, доношењем и објављивањем планова рада за наставне предмете, контролом наставног процеса и контролом спровођења планова рада на појединачним предметима, оценом квалитета наставе на појединачним предметима, различитим корективним мерама за унапређење наставе, усклађеношћу плана и распореда наставе са потребама и могућностима студената, обавезом наставника да осавременују наставу,

интерактивним облицима наставе и редовним праћењем и вредновањем рада студената током различитих облика наставе.

Стандарди квалитета наставног процеса обухватају: 1) стандарде квалитета планова рада (силабуса) и 2) стандарде квалитета наставе.

Факултет је, у складу са Правилником о квалитету и самовредновању, усвојио Правилник о основним и дипломским академским студијама ([Прилог 29](#)) којим је предвидео правила о организацији наставе и обавезама наставног особља у наставном процесу. Правилник је доступан јавности и може се преузети са сајта Факултета.

Факултет поседује Књигу предмета у којој су садржани сумарни силабуси за све предмете, у складу са упутствима Комисије за акредитацију. Књига предмета доступна је на Факултету и на Интернет страници Факултета. ([Прилог 63](#))

Поред тога, у складу са одредбама Правилника о основним и дипломским студијама и Правилником о квалитету и самовредновању, а према Упутству за израду плана рада на наставном предмету ([Прилог 64](#)) припремљени су на стандардизованом обрасцу и усвојени детаљни планови рада за сваки предмет, који садрже: име предавача, асистента или сарадника а који учествује у реализацији, укупан број часова наставе за први (зимски) и други (летњи) семестар и фонд часова по радним седмицама. План рада за сваки предмет садржи: циљ изучавања предмета, исход изучавања предмета, кратак опис садржаја предмета, план предавања и вежби са тематским јединицама распоређен по недељама, број часова предавања и вежби по недељама, број ЕСПБ за конкретан предмет и списак обавезне и допунске литературе.

Наставници, асистенти и сарадници дужни су да наставу изводе према плану рада, који се објављује на сајту Факултета петнаест дана пре почетка наставе. Силабуси за предмете нових студијских програма са календаром (планом предавања и тематским јединицама по недељама), усклађени са потребама и могућностима студената, редовно се објављују на Интернет страници Факултета.

Наставно-научно веће Факултета је, на основу Статута Факултета ([Прилог 3](#)), на седници одржаној 29.10.2009. донело Одлуку о предузимању мера и утврђивању стандарда за отклањање недостатака у извођењу студијског програма докторских студија који су уочени у школској 2008/2009. години. ([Прилог 35](#))

На седницама Наставно–научног већа, усвојени су планови рада основних академских студија за следеће школске године: 2009/2010; 2010/2011; 2011/2012; 2012/2013. ([Прилог 65](#))

На седницама Наставно–научног већа, усвојени су планови рада дипломских академских студија за следеће школске године: 2009/2010; 2010/2011; 2011/2012; 2012/2013. ([Прилог 66](#))

На седницама Наставно–научног већа, усвојени су планови рада докторских студија за следеће школске године: 2009/2010; 2010/2011; 2011/2012; 2012/2013. ([Прилог 67](#))

Проблем који се појавио приликом усвајања плана рада за наставне предмете из уже научне области Историја државе и права, решен је Одлуком Наставно–научног већа. ([Прилог 68](#))

Правилником о квалитету и самовредновању предвиђени су стандарди квалитета у погледу садржине, метода и динамике предавања и вежби, као и стандарди професионалног понашања наставника и сарадника, а исто тако и стандарди квалитета у извођењу наставе. Наставници, и сарадници поштују усвојени план наставе у извођењу тематских јединица, као и распоред и сатницу предавања.

Дневник рада се води за сваки предмет посебно ([Прилог 69](#)). У њему се налазе подаци о реализованој настави, вежбама и осталим наставним и ваннаставним активностима, време одржавања, методске јединице и реализација наставног плана и програма. Дневник рада на предмету води се на стандардизован начин. Продекан за наставу, руководиоци основних, дипломских академских и докторских студија, шефови катедри и Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, повремено су контролисали Дневник рада са аспекта уредности вођења и тачности унетих података и да су на констатоване пропусте и недостатке правовремено реаговали те да су исти отклоњени.

Правилником о квалитету и самовредновању је предвиђен институт наставника рецензента који даје оцену о квалитету извођења наставе и вежби. Међутим, у пракси овај начин оцено квалитета није дао очекиване резултате из објективних и субјективних разлога, па је заузето становиште да нема места његовој примени.

Најзначајнији, мада не и једини вид учешћа студената у контроли квалитета наставног процеса су анонимне анкете, које се организују и спроводе у току сваког семестра.

Факултет примењује традиционалне инструменте за обезбеђење квалитета наставе и вежби. Распоред наставе редовно се објављује на огласним таблама Факултета и на Интернет страници Факултета ([Прилог 70](#)). Анализа података из Дневника рада показује да се настава одвија у складу са усвојеним наставним плановима и програмима, као и Распоредом наставе.

У претходном периоду, почев од школске 2009/2010. године редовно се спроводи анкетирање студената у зимском и летњем семестру, као вид учешћа студената у контроли квалитета наставног процеса ([Прилог 21](#)).

Општа оцена (оцена за укупни утисак) квалитета наставника, и сарадника дата од стране студената, по мишљењу Комисије, бележи високу вредност.

Укупна просечна оцена квалитета рада наставника, и сарадника вреднована је високим оценама што говори да је квалитет наставника, и сарадника Правног факултета у Крагујевцу на задовољавајућем нивоу. Ипак, не може се пренебрегнути околност да неки наставници нису обухваћени анкетом, као ни да у појединим случајевима анкетом није био обухваћен репрезентативан узорак (анкетирано је мање од 10 студената), што у извесној мери приказане резултате релативизира. Број анкетираних студената на предавањима која се изводе по новом студијском програму показује да још увек не постоји довољна посећеност.

Квалитет наставног процеса обезбеђује се усклађеношћу плана наставе и вежби у складу са потребама и могућностима студената. У процесу акредитације студентских програма рецензенти су детаљно проверавали да ли су различитих типови курсева које изводе наставници и сарадници ангажовани на студијском програму у складу са исходима учења тог студијског програма. С обзиром на чињеницу да су сви студијски програми акредитовани, поменути односи су нужно испоштовани.

Приликом усвајања Извештаја 2010. године, Комисија је заузела став да би у наредном периоду примене акредитованих студијских програма требало размотрити могућност увођења колоквијалне радне недеље у којој се не би одржавала настава. Комисија је предложила колоквијалну недељу. Додатно разматрајући ову идеју, ипак се од ње одустало. На основу анкете коју је спровео Студентски парламент, студентима би било превелико оптерећење да у једној недељи полажу све колоквијуме из свих предмета које слушају у одговарајућем семестру. Међутим, изнети проблем је изводљиво решити тако што би се, у оквиру планова рада по појединачним наставним предметима, водило рачуна о смањивању обима наставних активности у недељи у којој је заказано одржавање колоквијума из тог наставног предмета. Комисија је тим поводом прибавила и мишљење студената. ([Прилог 23](#))

У претходном периоду присутна је пракса организовања предавања из одређених наставних предмета од стране предавача, универзитетских професора и експерата из институција ван Факултета. Овим предавањима се студентима омогућује да стекну додатна знања из различитих наставних предмета. Приметна је континуирана активност Факултета, којом се подстичу студенти на размишљање, креативност и разумевање примера из праксе. Подаци о свим овим активностима се редовно ажурирају и налазе се на интернет страници Факултета, те су потпуно доступни јавности. ([Прилог 71](#)) Осим тога, на Факултету је организовано и неколико запажених предавања домаћих експерата и личности из јавног живота. ([Прилог 72](#))

У претходном периоду поново је покренуто такмичење у беседништву, тако да је 2012. године одржано четврто традиционално такмичење у говорништву под називом "Сретењске беседе", којим се истовремено даје допринос и култури обележавања Дана државности Републике Србије. Сматрамо важним истаћи чињеницу да се тиме доприноси и развоју квалитета наставног процеса, посебно имајући у виду да постоји Реторика као посебан наставни предмет у оквиру студијског програма основних академских студија. Осим тога, реторичке вештине представљају значајан сегмент за успешно обављање правничке професије.

Ради реализације наведених активности којима се доприноси даљем развоју квалитета наставног процеса неопходно је да се пре почетка сваке школске године сачини посебан календар планираних активности. Неопходно је истаћи и да у претходном периоду постоји приметна заинтересованост студената, студентских представника и студентских организација да се активно укључе у остваривање оваквих видова активности.

Анализирајући елементе у оквиру квалитета наставног процеса истичемо и околност да се против 12 наставника Факултета води кривични поступак пред Вишим судом у Смедереву по оптужници Вишег јавног тужилаштва у Смедереву за наводно извршена кривична дела злоупотребе службеног положаја, примања мита и фалсификовања службене исправе. Овај поступак траје већ пуних шест година и изазива пажњу дела јавности. Тим поводом Сенат Универзитета у Крагујевцу је усвојио и одређене Закључке ([Прилог 73](#)). Водећи рачуна о овим чињеницама, Факултет је у претходном периоду континуирано предузимао мере, како би се отклонила било која сумња у регуларност извођења наставног процеса.

У показатеље на основу којих се могу извући закључци о очуваном суштинском угледу и интегритету Факултета спадају: број кандидата који конкуришу за упис на Факултет и број студената који уписују Факултет; подршка локалне и шире друштвене заједнице активностима које спроводи Факултет; добра и развијена сарадња са угледним научно-академским и професионалним организацијама из земље и иностранства и сл. Уочљива је тенденција све веће заинтересованости за упис на Факултет у претходном периоду.

Са становишта испуњености стандарда квалитета наставног процеса, констатујемо да вођење поменутог кривичног поступка у досадашњем периоду није утицало на квалитет наставног процеса, с обзиром да се он у свему одвија у складу са стандардима квалитета. Томе у прилог иде и чињеница да је Факултет још приликом добијања прве акредитације преузео обавезу да ће обезбедити да на сваком наставном предмету буде ангажовано више наставника, па се овај принцип доследно поштује. У наредном периоду од годину дана се може очекивати и да ће неколико

асистената бити изабрано у звање доцента, чиме ће кадровска структура покривености свих предмета са више наставника бити апсолутно задовољена. Осим тога, као важну чињеницу истичемо и то да су студенти у потпуности задовољни квалитетом наставника и наставног процеса, што доказују и резултати анкетирања студената у протеклом периоду.

У претходном периоду Факултет је показао своју способност да одговори изазовима који стоје на путу квалитетне реализације наставног процеса и да успешно савлада проблеме и препреке, који се спорадично појављују или се могу појавити.

Поводом ангажовања другог наставника-испитивача у школској 2010/2011 години на предметима Правна историја света и Српска правна историја, а на основу захтева групе студената прве године Факултета, Министар просвете је упутио захтев декану Факултета да се изјасни о наводима из петиције студената ([Прилог 74](#)). Комисија је у свом одговору Министарству просвете одговорила да на основу чињеничног стања, није утврђена нерегуларности испита из предмета Српска правна историја, који је одржан 21. маја 2011. године код проф. др Сава Марковића ([Прилог 75](#)). Министар просвете и науке је својим решењем од 18.06.2012. године, а на основу захтева једног наставника Факултета да се пониште испити из предмета Српска правна историја и Правна историја света у јануарском, априлском, мајском и јунском испитном року школске 2011/2012 године, наложио да се изврши инспекцијски надзор над радом Правног факултета ([Прилог 76](#)). Након извршеног надзора, инспектори Министарства просвете су поднели Извештај у којем није константована незаконитост рада Факултета приликом ангажовања другог наставника. ([Прилог 77](#))

Организација и начин извођења испита на Факултету, као саставни део наставног процеса, у складу је са потребама задовољавања стандарда квалитета наставног процеса. Наставно-научно веће је донело Одлуку о изузећу испитивача и члана Комисије ([Прилог 78](#)), која је била предмет уставносудске контроле. Закључком Уставног суда је одбачен захтев за покретање поступка за оцену уставности и законитости ове одлуке. ([Прилог 79](#))

У циљу израде овог Извештаја, анализирани су резултати полагања испита у претходном периоду, за школску 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012 и 2013/2014. годину. Увидом у статистички преглед, који је урађен од стране одсека за наставу истудентска питања Факултета, може се стећи закључак о успешности одвијања наставног процеса акредитованог студијског програма основних академских студија, од прве до четврте године. ([Прилог 80](#))

6) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Компетентност и искуство наставника и сарадника у образовном раду. ++ Примена савремених наставних метода, усклађених са захтевима исхода учења. ++ Редовна информисаност студената о свим сегментима наставе. Детаљне информације о плану и програму појединих предмета доступне су студентима на почетку школске године. + Учествовање представника студената у процесу организације и евалуације квалитета наставног процеса. ++ Способност Факултета да реагује и адекватно превазиђе проблеме који се појаве у организацији и извођењу наставног процеса. +++	Део наставе се још увек одвија „ex catedra“. ++ Недостаје адекватна мотивација студената за активније учешће у настави. + Неорганизовање студентских анкета у оцењивању квалитета наставног процеса на мастер и докторским студијама. ++ Неравномерна оптерећеност наставника и сарадника. ++ Недовољно практичне наставе на појединим предметима. +++ Недовољна благовременост утврђивања испитних термина. +++ Немогућност електронске пријаве испита. +++ Непостојање посебне е-маил адресе за сваког студента, ради благовремене, лакше и ажурне информисаности студената о терминима предавања, вежби и испита. +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Развијање облика наставе, базиране на савременим технологијама. +++ Усавршавање наставника и сарадника у погледу појединих облика држања наставе и укључивања студената у наставни процес. + Подстицање наставника и сарадника на коришћење сајтова предмета и мејлинг листа за ширење информација у вези са наставним процесом. +++ Усавршавање наставника и сарадника кроз различите курсеве. +	Недовољност материјалних средстава за успешнију реализацију неких наставних и ваннаставних активности, као и културних садржаја. +++ Недовољно добра организованост и процедуре за спровођење корективних мера за унапређење квалитета наставног процеса. + Вођење кривичног поступка против 12 наставника Факултета. +

в) Предлози за побољшање и планиране мере

На основу изнетих чињеница и докумената у прилогу се може закључити да је на Правном факултету у Крагујевцу у потпуности испуњен Стандард 5.

Акредитовани студијски програми одвијају се у потпуности у складу са принципима Болоњске декларације на свим годинама студија. Факултет примењује правила о обезбеђењу квалитета наставе, што подразумева редовно праћење и контролу квалитета, и предузимање корективних мера, у складу са Правилником о квалитету и самовредновању. Факултет пружа организовану подршку наставницима, асистентима и сарадницима ради унапређења њихових педагошких способности, као и за редовно праћење рада студената и оцењивање њихових знања и вештина. С обзиром да је за квалитет наставе од изузетне важности да студенти раде у малим групама, посебно кад је реч о настави на стручно-апликативним предметима, која подразумева примену интерактивних метода рада, неопходно је повећање броја сарадника.

Уважавајући описано стање, анализу и процену испуњености стандарда 5, као и извршену SWOT анализу, дати су и предлози у правцу даљег побољшања квалитета наставног процеса, као и мере које би требало предузети тим поводом.

- Руководиоци студијских програма ће једном годишње, на крају летњег семестра, вршити контролу уредности испуњавања Дневника рада и подносити извештај Комисији.

- Приликом усвајања годишњих планова рада на предметима, водиће се рачуна о смањењу обима осталих наставних активности у недељи у којој ће се организовати колоквијум из тог наставног предмета.

- Организовати студентске анкете о оцењивању квалитета наставног процеса на дипломским академским и докторским студијама, а не само на основним академским студијама. Ову меру ће Комисија започети да реализује од школске 2013/2014. године.

- Увести електронске пријаве испита путем мобилне телефоније.

- Увести посебне *e-mail* адресе за сваког студента.

г) Показатељи и прилози за стандард 5

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Извештаји о анкетирању студената о квалитету наставника и сарадника (2009-2013)
4. Мишљење Студентског парламента о квалитету студијског програма
5. Правилник о основним и академским студијама
6. Одлука о предузимању мера и утврђивању стандарда за отклањање недостатака у извођењу студијског програма докторских студија уочених у школској 2008/2009 години
7. Планови рада доступни на сајту факултета
8. Одлуке Декана о именовању руководиоца студијских програма
9. Књига предмета (доступна на сајту факултета)
10. Упутство за израду плана рада на наставном предмету
11. Планови рада основних академских студија 2013
12. Планови рада дипломских академских студија 2013
13. Планови рада докторских студија 2013
14. Одлука НН већа - докторске студије - Историја државе и права
15. Дневник рада
16. Распоред наставе 2013 - 2014
17. Списак активности
18. Предавања гостујућих предавача (стручњака)
19. Закључци Сената Универзитета у Крагујевцу (Смедерево)
20. Захтев Министарства Просвете Р Србије декану Правног факултета
21. Одговор Комисије Министарству
22. Налог Министра за спровођење инспекцијског надзора
23. Извештај инспектора о извршеном надзору
24. Одлука НН већа о изизећу испитивача и члана комисије
25. Закључак Уставног суда Р Србије о законитости Одлуке НН већа
26. Преглед резултата полаганих испита

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 6

Правни факултет у Крагујевцу од оснивања организује, прати и подстиче научно-истраживачки рад и стратешки је опредељен да перманентно повезује и остварује јединство образовне, научно-истраживачке и стручне делатности.

Научно-истраживачки рад на Факултету обавља се у складу са универзалним принципима добре научне праксе, која подразумева да се научна истраживања спроводе у складу са најновијим научним достигнућима, да се радови других аутора коректно цитирају, да се резултати истраживања презентују на начин који обезбеђује њихову проверу и да се критичност и егзактност, као битне карактеристике научног рада, примењују у свим фазама научно-истраживачког рада. Сви наставници и сарадници дужни су да поштују принципе добре научно-истраживачке праксе, а Факултет је дужан да младе сараднике упозна са принципима добре научне праксе одмах по заснивању радног односа.

Факултет подстиче и стимулише научно-истраживачки и стручни рад и научну продукцију наставника и сарадника: финансијском подршком ради учешћа на научним или стручним скуповима у земљи и иностранству, обезбеђивањем литературе, приступом базама података, набавком рачунарске и друге опреме, неопходним дозволама за емпиријска истраживања, информацијама о конкурсима, пружањем помоћи у припреми пројектне документације, формирањем пројектних тимова и др. Факултет и Институт за правне и друштвене науке организују семинаре, курсеве, радионице и друге облике едукације младих научних истраживача у области методологије истраживања.

Обезбеђивање финансијске подршке за наведене активности врши се на основу Правилника о критеријумима за коришћење средстава Фонда за финансирање научно-истраживачког рада и објављивање резултата научно-истраживачког рада. ([Прилог 81](#))

Факултет објављује резултате индивидуалног и колективног научно - истраживачког и стручног рада, како би их учинио доступним правничкој и широј јавности и на тај начин утицао на развој науке и правне струке.

Подаци о објављеним радовима наставника и сарадника, учешћу на научним скуповима и пројектима, менторском, рецензентском и уређивачком раду, редовно се евидентирају и ажурирају у оквиру COB/ISS система базе података. Наставници и сарадници благовремено пријављују ове своје активности, тако да је унос података експедитиван и ефикасан. Назначени подаци су јавно доступни. Осим тога, најрепрезентативнији радови наставника и сарадника се ажурирају и у оквиру факултетског сајта и јавно су доступни. На тај начин је урађена потпуна библиографија истраживача наставника и сарадника Факултета. ([Прилог 82](#))

У претходном периоду Факултет је усвојио Програм развоја научно-истраживачког рада и Програм развоја научно-истраживачког подмлатка. ([Прилог 83](#)).

У претходном периоду Факултет је учествовао или учествује у оквиру 4 пројекта: два финансирана од стране државе, један међународни пројекат финансиран од стране иностраних институција и један пројекат који Факултет самостално финансира.

Факултет је ангажован на реализацији два научно-истраживачка пројекта финансирана од стране државе ([Прилог 153](#))

1. „Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе,“ Пројекат је био финансиран од стране Министарства за науку и заштиту животне средине, а реализован је у периоду од 2006-2010. године и у њега је било укључено 28 наставника, асистената и сарадника у настави. Резултати рада на пројекту су представљени објављивањем пет Зборника радова. ([Прилог 84](#))

2. "XXI век - век услуга и Услужног права", који се финансира од стране Министарства за науку и технолошки развој за период од 2011-2014. године. У пројекат је укључено 26 наставника и сарадника Факултета (21 наставник - 65,62% од укупног броја наставника и 5 асистената - 55,55% од укупног броја асистената). Резултати рада на пројекту се континуирано презентују у оквиру Мајског световања које традиционално организује Факултет сваке године и тим поводом издаје посебан Зборник радова са Саветовања. Осим тога, резултати рада на пројекту се објављују и у посебном Зборнику радова, који се такође објављује једном годишње. На тај начин, два пута годишње се врши презентовање резултата рада на пројекту, тако да је до сачињавања овог Извештаја кроз пет публикација извршена презентација рада на пројекту, чиме се омогућује интензивна дисеминација научног знања и идеја. ([Прилог 85](#))

3. У оквиру Мреже правних факултета југоисточне Европе току је пројекат "SEE - LAW NET: Networking of lawyers in advanced teaching and research of EU Law post – Lisbon". Пројекат се финансира од стране DAAD,

German Academic Exchange Service и реализује се у периоду од 1.1.2013-31.12.2013. ([Прилог 86](#)). Факултет је један од оснивача Мреже правних факултета југоисточне Европе (SEELS) заједно са правним факултетима из Београда, Ниша, Сарајева, Зенице, Подгорице, Загреба, Сплита, Тиране и Скопља. Факултет узима активно учешће и доприноси реализацији програма ове асоцијације, чиме доприноси регионалном повезивању и размени правничког академског знања. Оснивање и активности Мреже правних факултета југоисточне Европе су подржани од стране Владе СР Немачке, а спроводи се ангажманом Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) и Отвореног регионалног фонда за Југоисточну Европу - Правна реформа. У досадашњем периоду, наставници и сарадници Факултета су активно ангажовани у оквиру реализације програма Мреже правних факултета југоисточне Европе. На Факултету је 25.10.2012, у оквиру програма SEELS-а успешно организована и изведена манифестација "Отворени дани Мреже правних факултета Југоисточне Европе".

4. На интерном јуниор пројекту, под називом „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније“, који финансира Факултет, ангажовани су сви наставници и сарадници. ([Прилог 87](#))

Наставници Факултета су ангажовани и на другим пројектима финансирани из буџета Републике Србије, а у оквиру других високошколских установа и научних институција. ([Прилог 88](#))

Значајан део научно-истраживачког рада Факултета одвија се у оквиру Института за правне и друштвене науке, који је акредитован за обављање научно-истраживачке делатности ([Прилог 89](#)). Орган управљања Инститutom је Савет Института, док његовим радом непосредно руководи директор. Рад Института регулисан је Статутом Факултета и Правилником о организацији и раду Института за правне и друштвене науке Правног факултета у Крагујевцу. ([Прилог 90](#))

Факултет је у протеклом периоду организовао бројне научне скупове националног значаја и скупове са међународним учешћем ([Прилог 91](#)). Факултет је организовао низ значајних предавања угледних универзитетских професора и експерата из иностранства, на којима су наставницима, сарадницима и студентима презентирани резултати и искуства научно-истраживачког и педагошког рада из различитих правних области. На тај начин се истовремено остварује и активна сарадња са иностраним академским и професионалним институцијама. Осим доприноса реализацији садржине стандарда квалитета научно-истраживачког и стручног рада, тиме се доприноси и подизању стандарда квалитета наставног процеса. У претходном периоду је уочљива позитивна пракса да се током сваке школске године организује неколико интересантних

предавања научно-истраживачких делатника из иностранства, намењених студентима и стручној јавности. ([Прилог 92](#))

У издању Факултета у претходном периоду објављене су многобројне публикације, којима се презентују резултати научно-истраживачког рада наставника и сарадника. Листа ових публикација је доступна на сајту Факултета. Све наведене публикације су у штампаној форми, а има и оних које су у електронској форми и потпуно слободне за преузимање целог текста у *PDF формату. ([Прилог 93](#))

У циљу објављивања научних и стручних чланака из области права и сродних друштвених наука, изабраних одлука из домаће и стране судске праксе итд, 2009. године основан је „Гласник права“, електронски (*он-лине*) научно-стручни часопис. Наследник је часописа „Гласник Правног факултета у Крагујевцу“ (1977-1992), односно „Гласник права“ (1992-1997) Правног факултета у Крагујевцу. Часопис се објављује три пута годишње на www.jura.kg.ac.rs/gp ([Прилог 94](#)). У току 2010, 2011. и 2012. године су објављена по три броја, а у 2013. години (до сачињавања Извештаја), објављен је један број, што је укупно 10 бројева часописа, објављених у периоду на који се односи Извештај. Издавање часописа је у свему организовано у складу са Актом о уређивању научних часописа Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије од 09.07.2009. године ([Прилог 95](#)). Издавање овог часописа је значајно и са становишта компетентности за избор у наставничко звање, сходно одредбама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 97](#)). Међутим, часопис још увек није категорисан у оквиру националне листе часописа Министарства за просвету, науку и технолошки развој.

Од 2011. године на Факултету је обновљено реномирано такмичење у говорништву "Сретењске беседе", које се одржава једном годишње, тако да је у периоду на који се односи овај Извештај, одржано два пута. Ово такмичење заокупља велику пажњу студената, наставника и сарадника Факултета, али и шире друштвене јавности. Факултет једном годишње издаје посебну публикацију "Сретењске беседе", у сарадњи са Регионалним друштвом правника "Шумадија". ([Прилог 98](#))

У току 2010. године организована је Уставна радионица са пројектним задатком "Студентски модел новог устава Србије", уз учешће ангажованих предметних наставника и групе најбољих студената. Након окончања, извршена је јавна медијска презентација резултата овог пројекта. ([Прилог 99](#))

Водећи рачуна о подизању квалитета овог стандарда, Факултет ће значајну пажњу посветити организовању посебних годишњих округлих столова посвећених презентацијама студентских научних радова, а у складу са важећим факултетским правилима. Ову активност је неопходно започети,

како би се она усталила као редовна пракса, с обзиром да ће се тиме дугорочно обезбеђивати процес развоја научно-истраживачке делатности на Факултету, као и квалитетно промовисање те делатности међу студентима. Тиме ће се истовремено подстицати и размишљање у правцу квалитетне перспективне политике будућих кадрова Факултета. Осим тога, приметно је да постоји изражена склоност студената ка организовању различитих облика активности, којима се подстичу наставни и научно-истраживачки процеси на Факултету, што се може сматрати предношћу и квалитетом институције. У том смислу, у наредном периоду ће се размотрити могућности за организовање посебног научно-стручног скупа са одређеном темом из области права ради презентације радова студената из земље и иностранства, у виду посебног Конгреса студената права.

Наставници Факултета ангажовани су у раду радних група за припрему нацрта закона и као експерти-консултанци у реформским пројектима надлежних министарстава. Наставници Факултета су чланови редакција међународних и националних часописа и ангажовани су на рецензији радова у многобројним часописима.

Правни факултет Универзитета у Крагујевцу је остварио дугогодишњу и успешну сарадњу са високошколским институцијама у иностранству:

1. Правни факултет Универзитета у Кијеву;
 2. Универзитет „Дружба Народов“, Москва;
 3. Правни факултет Универзитета „Св. Климент Охридски“, Софија;
 4. Правни факултет у Темишвару;
 5. Правни факултет „Јустинијан први“ Универзитета „Св. Ћирило и Методије“ у Скопљу;
 6. Правни факултет Универзитета у Бањој Луци;
 7. Правни факултет Универзитета „Тарас Шевченко“ у Кијеву;
 8. Правни факултет Универзитета у Салзбургу;
 9. Правни факултет „Јарослав Мудри“, Новгород;
 10. Правни факултет Универзитета у Марибору;
 11. Факултет за државне и европске студије у Подгорици;
 12. Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву – Пале;
 13. Универзитет Тексас Веслиан, Висока школа за пословну администрацију;
 14. Европски центар Марибор, Марибор – Словенија;
 15. Центар за међународне правне студије Салзбург, Аустрија
 16. Лојола Универзитет из Њу Орлеанса, САД, Правни факултет
- (Прилог 100)

Сарадња са наведеним институцијама се реализује у областима: размене објављених публикација, усавршавања наставника и сарадника, учешћа у одређеним облицима наставе и сарадње студентских парламената и организација. Настављајући постојећу сарадњу велики број наставника, асистената и сарадника је узео учешће на бројним саветовањима домаћег и међународног карактера представљајући стручној јавности резултате свог научно-истраживачког рада (на пример, Копаоничка

школа природног права, Неум, Врњачка бања, Бања Лука, Москва, Словачка итд.). [\(Прилог 101\)](#)

Анализирајући број и списак SCI-индексираних радова по годинама, за претходни период, може се закључити да постоји задовољавајући ниво научно-истраживачке делатности на факултету, с обзиром на број радова у односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету. [\(Прилог 102\)](#) Осим тога, велики број наставника испуњавају услове за менторе. [\(Прилог 44\)](#)

Треба напоменути да професори Правног факултета у Крагујевцу обављају функције проректора за наставу и студентска питања, као и председника Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу.

За остваривање свих активности Факултета, које су у функцији остваривања научно-истраживачког и стручног рада, постоји задовољавајућа опрема, која је у власништву факултета. [\(Прилог 103\)](#)

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Високе научне компетенције наставника и сарадника ++	Недовољно учешће наставника и сарадника у научно-истраживачким пројектима који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије и у међународним пројектима ++
Растући тренд броја радова у категорисаним часописима +++	Некатегорисаност часописа Факултета "Гласник права" +++
Развијена међународна сарадња са сродним институцијама +++	Слаба мотивисаност студената за укључивање у истраживачки рад ++
Плодна издавачка делатност Факултета +++	Непостојање одређених публикација штампаних, осим ћирилицом, и латиничним писмом, како би се резултати научно-истраживачког рада презентовали научно-стручној јавности са појединих простора бивше Југославије +++
Интензивно организовање предавања и трибина на којима су учесници угледни професори, експерти и јавне личности из земље и иностранства ++	Непостојање публикација на страним језицима (пре свега, на енглеском

	језику) којима би се истраживачки капацитети Факултета представили онима са којима бисмо потенцијално сарађивали +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Повећање броја индексираних радова објављених у часописима са међународно признатих листа: SCI-лист, SCOPUS-листа, итд. ++ Активније укључивање у међународне пројекте ++ Бољи услови за сарадњу са светски познатим компанијама које су присутне на простору који гравитира ка Правном факултету и Универзитету у Крагујевцу ++ Увођење административне подршке конкурсима за међународне пројекте и пројекте сарадње са привредом + Подстицање на мобилност наставника и сарадника довело би до новог повезивања са истраживачима из иностранства +	Перманентно заостајање издвајања средстава за потребе образовања и културе на нивоу Републике. ++ Недовољна информисаност и разумевање свих могућности укључивања у пројекте + Покушај унифицирања критеријума који нису прилагођени различитим ужим научним областима помера фокус са стварних истраживачких напора на механичко публикување ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 6

На основу изнетих чињеница о организацији и резултатима научно-истраживачког рада и докумената у прилогу, закључује се да је на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу у потпуности испуњен Стандард 6.

- У наредном периоду потребно је унапредити сарадњу са домаћим и страним научно-истраживачким установама ради реализације заједничких пројеката.

- Од посебне важности је подстицање наставника и сарадника за веће учествовање у конкурсима за међународне пројекте и пружање помоћи у изради пројектне документације.

- Потребно је повећати сопствено финансирање научно-истраживачког рада, пружањем консултантских услуга профитним и непрофитним организацијама.

- Приликом конкурисања за наредни научно-истраживачки пројекат, размотрити могућност да се знатно већи број наставника и сарадника укључи у његову реализацију.

- Размотрити могућност да се уведе посебна евиденција путем научних картона са ажурираним подацима о категоризацији радова наставника и сарадника, сходно Правилнику Министарства, јер таква категоризација не постоји у оквиру COBISS система.

- Конкурисати за категоризацију часописа Факултета "Гласник права". Такође, подстицати наставнике и сараднике да интензивније објављују радове у факултетском часопису. Ради подстицања активнијег укључивања студената у научно-истраживачки рад, размотрити могућност да се, у оквиру часописа "Гласник права" обезбеди посебна рубрика за студентске радове.

- Организовати рад посебне књижаре Факултета, како би се додатно промовисала плодна издавачка активност, коју Факултет успешно остварује.

- Током академске 2013/2014. године започети са реализацијом Округлог стола на којем би се презентовали студентски научни радови, обезбеђивањем неопходних кадровско-организационо-техничких услова.

- Организовати Конгрес студената права, заједничким ангажовањем Факултета у целини, студентских представника, студентских организација и најквалитетнијих студената Факултета.

г) Показатељи и прилози за стандард 6

1. Број наставника запослених на Правном факултету који испуњавају услове за менторе
2. Правилник о критеријумима за коришћење средстава Фонда за финансирање научно-истраживачког рада и објављивање резултата научно-истраживачког рада
3. Потпуна библиографија истраживача наставника и сарадника
4. Програм развоја научно-истраживачког рада и Програм развоја научно-истраживачког подмлатка
5. „Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе,“ - зборници радова
6. "XXI век - век услуга и Услужног права", - зборници радова
7. SEE LAW-NET
8. Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније
Интерни пројекат Одлука НН већа
9. Наставници Факултета ангажовани на пројектима других установа
10. Акредитација Института за правне и друштвене науке

11. Правилник о организацији и раду Института за правне и друштвене науке Правног факултета у Крагујевцу
12. Научни скупови које је организовао Правни факултет у Крагујевцу
13. Предавања научника и истраживача из иностранства
14. Листа публикација Правног факултета доступна на сајту
15. Гласник права
16. Акт Министарства о уређивању научних часописа
17. Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу
18. Посебна публикација "Сретењске беседе"
19. "Студентски модел новог устава Србије"
20. Сарадња са високошколским институцијама у иностранству
21. Учешће наставника на саветовањима домаћег и међународног карактера
22. Извод из књиге инвентара
23. Наставници и сарадници ангажовани на научноистраживачким пројектима
Табеле 6.1 и 6.2 и 6.6
24. Број и списак SCI-индексираних радова по годинама, за претходни период и збирни преглед НИР резултата Табеле 6.3 и 6.4
25. Анализа радова лица која су докторирала на Правном факултету 2009-2013
Табела 6.5
26. Број наставника запослених на Правном факултету који испуњавају услове за менторе Табела 6.7

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 7

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се поштовањем законских и других прописа о избору наставника и сарадника, који су садржани у Закону о високом образовању Републике Србије ([Прилог 28](#)), Статуту Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 96](#)), Статуту Правног факултета ([Прилог 3](#)), Правилнику о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу од 22. априла 2009. године ([Прилог 97](#)), Правилнику о начину и поступку избора у звање и заснивање радног односа сарадника ([Прилог 104](#)).

Факултет је дужан да води адекватну кадровску политику и доследно примењује критеријуме за избор у звање и заснивање радног односа са наставницима и сарадницима, као и да перманентно прати и подстиче наставне, научноистраживачке и стручне активности наставника и сарадника. С тим у вези, важно је напоменути да су се у међувремену променили прописи Универзитета у Крагујевцу који уређују избор у звање и заснивање радног односа наставника. Од априла 2009. године на снази је био Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу, који предвиђа строже услове од правилника који је важио у време подношења захтева за акредитацију Факултета ([Прилог 97](#)). Према Правилнику из 2009. године, за избор у наставничка звања било је неопходно, између осталог, објавити радове у часописима са SC/ листе (M21, M22 и M23) односно у часописима од међународног значаја (M24). У претходном Извештају, Комисија је истакла упозорење да су могућности за објављивање веома мале, што може у будућности имати далекосежне последице за квалитет наставника и сарадника Факултета.

Међутим, 2012. године надлежни орган Универзитета је донео Одлуку о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника ([Прилог 105](#)), којом су још више пооштрени услови за стицање наставничких звања. Важећим Правилником, повећан је број радова које је неопходно објавити за избор у наставничка звања. Новонастала ситуација изазива незадовољство и страх међу наставницима, како због неадекватне валоризације напора који се чине у научно-истраживачком раду и усавршавању, тако и због потенцијалног озбиљног довођења у питање сигурности радног односа. Ово се, наравно,

односи на изборна наставничка звања, дакле, на доценте и ванредне професоре, с обзиром да редовни професори не подлежу реизбору. У 2013-тој години на Универзитету у Крагујевцу је одржан састанак проректора за научно-истраживачки рад са доцентима и ванредним професорима факултета друштвених наука, којем је присуствовала и већина доцената и ванредних професора Правног факултета. Тада је изречено низ критичких примедба на рачун строгости услова за стицање звања доцента и ванредног професора, када је у питању обавеза објављивања одређеног броја радова из правне области. Као и у претходном Извештају, сугерише се наставницима и сарадницима да објављују научне и стручне радове у часописима са *SCI* листе односно у часописима међународног значаја. Такође, препоручује се наставницима и сарадницима да проуче овај Правилник, и посебну пажњу обрате на екстензивирања међународних листа часописа у којима је неопходно имати одређени број објављених радова. (При томе, мислимо и на *SCOPUS* листу која обухвата знатно већи број часописа из области друштвених и правних наука, него што је то случај са *TP* листом). Такође, скреће се пажњу сарадницима који ће у наредном периоду конкурисати за звање доцента да је потребно да имају у виду одредбу важећег Правилнику о начину и поступку избора у звање и заснивање радног односа, која се тиче обавезе објављивања рада у часопису који издаје Универзитет или Факултет (Правни факултет је издавач часописа "Гласник права"). Уз све назначене проблеме, постоји значајна ангажованости наставника и сарадника у напорима да се резултати њиховог научно-истраживачког рада валоризују кроз објављивање чланака у часописима који се категоришу у оквиру категорије M20. Такви напори нису остали без резултата, те се може са задовољством констатовати да велики број наставника у претходном периоду има објављен одређен број радова у часописима назначене категорије, што је веома значајно са становишта испуњавања обавезних услова за избор у наставничка звања ([Прилог 102](#)).

Квалитет педагошког рада наставника и сарадника Факултета је на задовољавајућем нивоу, што потврђују резултати анкетирања студената у академској 2009/10, 2010/11, 2011/12 и 2012/13. години ([Прилог 21](#)). Сви извештаји о анкетирању су доступни на Интернет страници Факултета.

У Извештају о самовредновању из 2008. године Факултет се обавезао да ће обезбедити да сваки сарадник у настави, пре укључивања у наставни процес, заврши базични курс у области наставне педагогије, дидактике и методике. Курсеви овакве природе нису до сада одржавани.

У наредном периоду Факултет ће настојати да анкетирањем буде обухваћен репрезентативан узорак студената на сваком предмету, ради прикупљања релеватних података потребних за даљу анализу и закључивање. Упоредјујући број анкетираних студената у претходном периоду, може се извући закључак да се, по правилу, већи број студената

одазива анкетирању у зимском у односу на летњи семестар. Такође, запажа се узлазна линија броја анкетираних студената по семестрима од школске 2009/2010. до 2012/2013. године. Међутим, потребно је имати у виду и податак о порасту укупног броја студената, као и чињеницу да је у претходном периоду паралелно текао наставни процес у оквиру акредитованих студијских програма, као и у оквиру старог студијског програма. Но, при свему томе, од значаја је и чињеница да је реч о истим наставницима и сарадницима, тако да се добијени подаци могу сматрати релевантном основом за извлачење закључака о њиховом квалитету. Наравно, остаје као проблем неадекватне репрезентативности чињеница да се не може са сигурношћу утврдити до краја који је број различитих студената анкетираних, да би се стекао и поузданији увид у став анкетираних студената. Овај проблем се у наредном периоду може превазићи већим присуством студената настави и вежбама, као и додатном едукацијом студената о значају анкетирања.

Факултет је школске 2008/2009. године увео наставника рецензента као облик контроле квалитета наставника и сарадника у складу са Правилником о квалитету и самовредновању. Оцена наставника рецензента, као инструмента за самовредновање квалитета наставника и сарадника, показала је велике недостатке. Комисија је оправдано сумњала у објективност добијених оцена, те је донела одлуку да овај облик контроле квалитета искључи из употребе.

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета и Поткомисија за праћење и унапређење студирања перманентно су контролисале све аспекте квалитета наставника и сарадника. У претходном периоду, а на основу резултата анкетирања студената и у складу са одговарајућим прописима, Комисија је у једном случају изрекла меру упозорења наставнику због ниске оцене добијене у анкети спроведеној у зимском семестру академске 2011/2012. године. ([Прилог 106](#))

У оквиру Службе за опште и правне послове Факултета се ажурно води радноправна евиденција запослених наставника и сарадника. Број наставника према укупном броју студената задовољава прописане стандарде квалитета ([Прилог 107](#)). Квалитет наставника и сарадника се огледа и у њиховом континуираном учешћу на међународним и националним научним скуповима, као конкурисању за добијање међународних стипендија. ([Прилог 101](#))

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Компетентност и искуство наставника и сарадника у образовном раду ++ Висок ниво свести наставног особља о одговорности за сопствени развој и развој друштвене заједнице ++ Високе научне компетенције наставника и сарадника Факултета ++ Способност Факултета да благовремено реагује на уочене недостатке у раду наставника и сарадника + Јавност поступка избора наставника и сарадника +++ Квалитетна селекција приликом избора сарадника ++	Недовољна сарадња Факултета и Универзитетом приликом израде правних аката, којима се прописују правила о условима за стицање и изборе у одговарајућа звања. +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Пратити и користити могућности финансирања додатног броја сарадника од стране Универзитета и државе +++ Информисање студената од стране државних и недржавних субјеката о позитивном значају и утицају што већег броја анкетираних студената о квалитету наставника и сарадника. +	Економска криза може угрозити даљи развој научно-истраживачке делатности наставника и сарадника. +++ Неадекватно пооштравање услова за избор у одговарајућа звања може додатно оптеретити сигурност наставника, асистената и сарадника, посебно због запажене тенденције честих измена ових правила, којима се тангирају и проблеми радног односа. +++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 7

Правни факултет Универзитета у Крагујевцу испуњава Стандард 7.

Факултет ће и даље водити адекватну кадровску политику и доследно примењивати критеријуме за избор и заснивање радног односа са наставницима и сарадницима, перманентно пратити и подстицати наставне, научно-истраживачке и стручне активности наставника и сарадника. Приликом њиховог избора у одговарајућа звања, Факултет се строго придржава прописаних процедура и критеријума, путем којих оцењује научно-истраживачку и педагошку активност наставника и сарадника. Кроз усвојени Програм развоја научно-истраживачког подмлатка, Факултет, такође, спроводи дугорочну политику квалитетне селекције младих кадрова и њиховог професионалног напредовања, али је неопходно овакав Програм израдити и усвојити за наредни период.

- У наредном периоду, Факултет ће нарочиту пажњу посветити промовисању научних резултата наставника и сарадника у научној и стручној јавности.

Неопходно је да се иницира и континуирано спроводи едукација наставника и сарадника за усавршавање у области педагошког рада. У том циљу треба искористити научно-стручне потенцијале одговарајућих факултета Универзитета у Крагујевцу, који имају оспособљен кадар из релевантних педагошких научних области.

- Размотрити питање основаности правила о наставнику-рецензенту. Ово је задатак за Комисију, која би, уколико процени, изнела предлог Наставно-научном већу о изменама и допунама Правилника.

- Захтевати од Универзитета и надлежних државних органа да се, пре усвајања измена и допуна одговарајућих правних аката којима се регулишу питања везана за услове и процедуре за избор у одговарајућа звања, обавезно спроводи благовремена и транспарентна расправа.

г) Показатељи и прилози за стандард 7

1. Статут Правног факултета у Крагујевцу
2. Извештаји о анкетама студената о квалитету наставника и сарадника (2009-2013)
3. Закон о Високом образовању
4. Статут Универзитета у Крагујевцу
5. Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу
6. Учешће наставника на саветовањима домаћег и међународног карактера

7. Број и списак SCI-индексираних радова по годинама, за претходни период и збирни преглед НИР резултата Табела 6.4
8. Правилник о начину избора у звање сарадника
9. Одлука о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу
10. Одлука Комисије о мери упозорења
11. Радноправна евиденција запослених наставника и сарадника Табеле 7.1 и 7.2

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената обезбеђује се селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације

Квалитет студената се обезбеђује тако што се на основу конкурса и према унапред утврђеним и јавно објављеним критеријумима, врши селекција пријављених кандидата, сходно успеху у средњој школи и броју освојених поена на пријемном испиту.

Одредбом чл. 142. Статута Универзитета у Крагујевцу расписује се заједнички конкурс за упис студената на свим нивоима студија ([Прилог 96](#)).

Факултет обезбеђује једнакост студената у приступу студијским програмима који, поред осталог, садржи услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед.

Пријем најквалитетнијих кандидата који се пријаве за упис врши се уз стриктно поштовање прописаних услова и мерила за утврђивање редоследа пријављених кандидата. Факултет унапред планира и утврђује број студената који се уписују на студијске програме. Редослед кандидата пријављених за упис утврђује се на основу општег успеха постигнутог током средњег образовања и резултата оствареног на пријемном испиту.

Факултет саставља ранг листу пријављених кандидата и доставља је Универзитету, а Универзитет сачињава јединствену ранг-листу пријављених кандидата. Право на упис стиче кандидат који је на ранг-листи рангиран у оквиру одобреног броја за упис. Редослед кандидата за упис у прву годину дипломских академских студија утврђује се на основу опште просечне оцено остварене на основним студијама, а редослед кандидата за упис у прву годину докторских студија утврђује се на основу опште просечне оцено остварене на основним и дипломским академским студијама и остварених научних резултата, на начин предвиђен Правилником о докторским студијама ([Прилог 30](#)). У академској 2012/2013 укупан акредитован број студената за све студијске програме је 620 а стварно уписан је 605 ([Прилог 156](#)).

Факултет обезбеђује равноправност студената по свим основама. Сви студенти Факултета су једнаки и уживају једнак положај и једнаку

правну заштиту без обзира на расу, боју коже, пол, сексуалну оријентацију, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем и друго.

На Факултету је наставни процес организован на начин који свим студентима пружа једнаке могућности, што подразумева обезбеђивање адекватних услова студирања за студенте са сензорним или моторичким посебностима и уважавање разлика међу студентима. Студенти са посебним потребама су у пуној мери укључени у све облике наставног рада и студентског организовања.

Статутом Факултета прописано је да студент има право на различитост и заштиту од дискриминације. Начин заштите индивидуалних права студената у случајевима повреде или угрожавања права, аката дискриминације, сексуалног узнемиравања и других видова злоупотребе предвиђен је и уређен Правилником о правима и обавезама студената ([Прилог 108](#)) и Правилником о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 109](#)).

Факултет редовно издаје Информатор намењен кандидатима за упис, који садржи све потребне информације о упису на Факултет и огледне тестове за пријемни испит ([Прилог 110](#)).

Факултет унапред упознаје студенте са обавезом праћења наставе и структуром предиспитних активности. Факултет обезбеђује да сви студенти буду информисани о свим питањима везаним за студије, као и о организацији и раду Факултета и његових органа и служби, систему обезбеђења квалитета, резултатима самовредновања и друго. Надлежне службе Факултета, у сарадњи са наставницима и сарадницима, у обавези су да на огласној табли, мониторима у холу Факултета и на сајту Факултета студентима учине доступним све релевантне информације неопходне за праћење наставе.

После доношења Закона о високом образовању ([Прилог 28](#)), Факултет је својим актима регулисао оцењивање студената у испуњавању предиспитних обавеза и на испиту. Статутом Факултета предвиђено је да се рад студента у оквиру сваког појединог предмета континуирано прати током наставе и изражава у поенима. У силабусима је утврђена сразмера поена стечених у предиспитним обавезама и на испиту, при чему је од укупног броја поена, најмање 30, а највише 70 поена предвиђено за активности и провере знања у току семестра (предиспитне обавезе).

Статутом Факултета предвиђено је да полагању испита може приступити студент који је испунио законом прописан минимум предиспитних поена. Испит је јединствен и полаже се усмено, писмено, односно писмено и усмено ([Прилог 3](#)).

Имајући у виду потребу да методе оцењивања студената и знања које су усвојили у току наставно-научног процеса буду усклађене са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма, годишњим плановима рада наставних предмета, предвиђена су мерила за оцењивање успеха студената у испуњавању предиспитних обавеза. Свим студентима Факултет омогућава да се упознају са критеријумима, правилима и процедурама оцењивања.

Факултет је предвидео правила о полагању испита, која обезбеђују пуну објективност у оцењивању. Статутом Факултета, Правилником о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)) и Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту ([Прилог 31](#)) предвиђена су правила о јавности испита, правила о полагању испита пред испитном комисијом и путем теста, као и правила о поступању поводом приговора студента на оцену. Приликом оцењивања студената предметни наставник у Испитну књигу која се води за сваки појединачни предмет уноси питања која је поставио студенту и добијену оцену ([Прилог 111](#)). Испитна књига се трајно чува у Одсеку за наставу и студентска питања. Садржина и поступак вођења Испитне књиге детаљно су предвиђени Упутством о вођењу испитне књиге на наставном предмету Правног факултета у Крагујевцу ([Прилог 59](#)). Истовремено, студент који је на испиту добио позитивну оцену заједно са наставником попуњава на самом испиту Извештај о полагању испита који потом потписују и наставник и студент ([Прилог 112](#)).

Стандарди професионалног понашања наставника према студентима, као и стандарди везани за праћење рада и оцењивање знања студената (забрана дискриминације, објективност, уједначеност критеријума, подстицање студената на континуиран рад и дестимулисање кампањског приступа учењу и сл.), произлазе из Закона о високом образовању, Статута Факултета, Правилника о квалитету и самовредновању, Етичког кодекса Универзитета ([Прилог 113](#)), и правила добре универзитетске праксе. Студенти, преко својих представника у Поткомисији за праћење и унапређење студирања, могу дати своје мишљење, примедбе и сугестије које се тичу професионалног односа наставника приликом оцењивања, односно квалитета и критеријума оцењивања наставника. Примедбе, сугестије и запажања у вези са квалитетом оцењивања студенти могу изложити и продекану за наставу.

Правилником о квалитету и самовредновању је предвиђено да Факултет обезбеђује праћење и проверу пролазности студената, по предметима, програмима, годинама и предузимање корективних мера у случају сувише ниске или високе пролазности или других неправилности у оцењивању

Активима Факултета детаљно су уређене процедуре интерне контроле

квалитета поступка оцењивања и контроле резултата оцењивања. Контрола квалитета поступка оцењивања остварује се: контролом вођења Испитне књиге, вредновањем оцењивања путем анонимног анкетирања студената, могућношћу подношења приговора на оцењивање или изношењем критика и примедба на оцењивање на сајту Факултета. Предвиђено је да се праћење и контрола резултата оцењивања врши на основу извештаја о резултатима оцењивања студената, које по окончању септембарског испитног рока саставља Одсек за наставу и студентска питања. О успешност студената се може закључивати и на основу прегледа броја остварених ЕСПБ бодова. ([Прилог 154](#))

Предвиђене су мере за обезбеђивање квалитета самог поступка оцењивања, као и мере за отклањање неправилности у дистрибуцији оцена (сувише високих или ниских оцена, неравномеран распоред оцена), ако се оне понављају у дужем временском периоду. Предвиђено је Статутом да се на седницама Наставно-научног већа, Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета, те Поткомисије за праћење и унапређење студирања, дискутује о успеху студената и да се предузму мере за унапређење квалитета оцењивања.

Факултет омогућава студентима одговарајући облик студентског организовања, деловања и учешћа у одлучивању, у складу са Законом о високом образовању, и пружа им пуну подршку у самоорганизовању и учешћу у раду студентских организација. Факултет пружа помоћ и подршку раду Студентског парламента и студентских организација кроз обезбеђивање адекватног простора и опреме, финансирањем едукативних, културних, спортских и осталих студентских активности, пројеката и манифестација. Студентски парламент успоставља сарадњу и реализује њене прихватљиве и корисне облике, пре свега у стручном раду, са другим правним факултетима у Србији као и иностраним правним и сродним факултетима.

Студентски парламент организован је на начин предвиђен Законом о високом образовању и Правилником о Студентском парламенту ([Прилог 4](#)). Представници Студентског парламента активно учествују у раду органа и стручних тела Факултета у складу са одредбама релевантних аката Факултета.

У сарадњи са Факултетом Студентски парламент организује за сваку школску годину реализацију стручних посета релевантним институцијама (Врховном касационом суду, Уставном суду Србије, Управном суду, апелационим, вишим и основним судовима, Народној скупштини Републике Србије, локалним самоуправама, установама за издржавање казне лишења слободе, неуропсихијатријским установама, и друго) ради упознавања са њиховим функционисањем, организацијом, делокругом рада, мерама и поступцима које спроводе. Студенти активно учествују у културним и

спортским акцијама и манифестацијама које организују Студентски културни центар Универзитета у Крагујевцу и остале универзитетске организације. Једна од редовних активности студената је њихово учешће на Правнијади, годишњем такмичењу студената права у знању и спорту, Куп ректора.

Студентима Факултета је на располагању Клуб студената „Јустиција“, који је место промовисања уметничког, музичког, књижевног и других облика рада студената.

Студенти су учествовали у раду Уставне радионице (израда студентског модела Устава Србије) током 2010. и 2011. године која је организована на Факултету у циљу практичне едукације студената из Уставног права. Рад Уставне радионице обављао се под стручним надзором наставника и сарадника Факултета. Факултет је за потребе рада Уставне радионице обезбедио одговарајућу просторију

Почев од 2012. године на Правном факултету се поново организује такмичење студената у беседништву под називом „Сретењске беседе“ у склопу манифестација обележавања Дана државности Републике Србије ([Прилог 98](#)). Студенте за такмичење у лепој речи припремају наставници и сарадници Факултета, пре свега са предмета Римско право и Реторика. Такође, на Факултету се организује и манифестација под називом „Дани правника“ на којој се, кроз предавања угледних правника, студенти потпуније упознају са димензијама практичне ефектуације правних дисциплина ([Прилог 114](#)). На Факултету постоји и Дебатни клуб студената Правног факултета, у оквиру којег се подстиче изношење, анализа и креативно супротстављање различитих ставова о питањима која се налазе у фокусу интересовања студената ([Прилог 115](#)).

Квалитет студената потврђује и чињеница да су већ неколико година наши студенти активни и веома успешни учесници различитих форми такмичења. Студенти Правног факултета били су учесници такмичења из области Међународног јавног права, Међународног хуманитарног права и Привредног права.

б) SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Добра организација и транспарентност пријемног испита. ++ - Изузетна ангажованост Студентског парламента у промоцији Факултета и приликом уписне кампање. +++ - Факултет обезбеђује равноправност студената по свим основама. +++ - Ажурно издавање Информатора који садржи све потребне информације у вези са уписом. ++ - Завидни ниво ангажовања Студентског парламента у организацији манифестација и реализацији активности које директно доприносе повећању квалитета студирања. +++ - Студент Правног факултета већ у два мандата проректор Универзитета. ++ - Спровођење пројекта Студент ментор. +++ - Организовање курсева за писање семинарских радова. ++	- Некоришћење предности савремених технологија у погледу вођења испитне евиденције као и одсуство електронске пријаве испита. +++ - Недостатак читаонице која би целодневно била на располагању студентима. +++ - Непостојање услова за приступ студената са инвалидитетом згради и просторијама Факултета. +++ - Уместо периодичне израде, извештаји о пролазности на испитима по предметима, програмима и годинама израђују се <i>ad hoc</i>. +++ - Непостојање нормативног оквира о начину наставка студија студената који су започели студије по старом студијском програму. +++
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ

• Могућности приступа различитим фондовима за финансирање студенских активности. +++ • Остваривање интензивне комуникације са потенцијалним послодавцима. +++ • Конкурисање за истраживачке пројекте који укључују рад студената. +++	• Законски нерегулисан статус апсолвената основних академских студија. +++
---	--

в) Процена испуњености Стандарда 8 и предлог корективних мера

Правни факултет у Крагујевцу испуњава Стандард 8.

- Факултет ће настојати да се уједначи вредновање успеха студената у испуњавању предиспитних обавеза.
- Потребно је обезбедити организовање студената дипломских академских и докторских студија.
- Утврдити правила извођења наставе, односно полагања испита студената који су поново уписали четврту годину.
- Прописати правила о начину наставка студија студената који су започели студије по старом студијском програму.
- Обавезно вршити анкетирање студената о квалитету полагања испита и начину оцењивања.
- Обавезно сачињавати редовне годишње извештаје о пролазности на испитима по предметима, програмима и годинама.
- Обавезно објављивати почетком сваке школске године календар наставе и испита.
- Омогућити приступ свим просторијама у згради Факултета лицима са хендикепом.

г) Показатељи и прилози за стандард 8

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Правилник о Студентском парламенту Правног факултета у Крагујевцу
4. Закон о Високом образовању

5. Правилник о докторским студијама
6. Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту
7. Упутство о вођењу испитне књиге
8. Статут Универзитета у Крагујевцу
9. Посебна публикација "Сретењске беседе"
10. Правилник о правима и обавезама студената Правног факултета у Крагујевцу
11. Правилник о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Крагујевцу
12. Информатор за упис 2012
13. Испитна књига Правног факултета у Крагујевцу
14. Извештај о полагању испита (потписују наставник и студент)
15. Етички кодекс наставника Универзитета у Крагујевцу
16. "Дани правника"
17. Дебатни клуб студената
18. Евиденција Одсека за наставу и студентска питања о броју уписаних студената Табела 8.1
19. Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове Табела 8.3

Стандард 9: Квалитет уџбеника, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућих подзаконских аката

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 9

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу обезбеђују: стандарди и процедуре за обезбеђење квалитета предвиђени за ову област, примена усвојених одговарајућих правилника који се односе на уџбенике, литературу, информатичке ресурсе коришћене у наставном процесу, као и предузимање одговарајућих подстицајних и корективних мера.

Правилником о издавачкој делатности ([Прилог 116](#)) Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, донетим у складу са Законом о издавању публикација ([Прилог 117](#)) Статутом Правног факултета ([Прилог 3](#)) и Статутом Универзитета у Крагујевцу, уређује се издавачка делатност Факултета, утврђују надлежни органи којима се поверава издавачка делатност, услови и поступак издавања публикација.

На основу овог Правилника, предвиђено је да издавачку делатност Факултета остварује Центар за публикације, као посебна организациона јединица у склопу Института за правне и друштвене науке Факултета. О издавачкој делатности Центра одлучује Издавачки одбор кога чине представници свих катедара Факултета и директор Центра. Издавачка делатност Факултета обухвата издавање уџбеника, монографија, зборника радова, периодичних публикација као и других публикација и материјала које се користе у образовном, научном и стручном раду. Издавање публикација обавља Центар самостално или у сарадњи са другим издавачима. Центар обавља издавачку делатност на основу годишњег плана и програма издавачке делатности. Годишњи план и програм издавачке делатности утврђује се на предлог наставника и сарадника Факултета, Издавачког одбора, а одобрава од стране Наставно-научног већа Факултета, водећи рачуна о потребама наставе и студената, сходно стандардима предвиђеним у одговарајућим правилницима. План и програм издавачке делатности доносе се на почетку школске године за сваку годину посебно. Циљ издавачке делатности је да се студентима основних, дипломских и докторских студија обезбеде основна и допунска литература како би се побољшао наставно научни и образовни рад на факултету

Правилником о уџбеницима и другим училима ([Прилог 33](#)) се утврђују стандарди квалитета и контрола квалитета уџбеника и другог наставног и испитног материјала који се користе на Правном факултету.

У складу са овим Правилником, систематски и континуирано се прате: квалитет наставног и испитног материјала који се користе на студијским

програмима, квалитет садржаја у погледу актуелности и тачности, структуре литературе којом се обезбеђује да се примерима, задацима и анализом случајева студентима омогући лакше савладавање материје, логичко повезивање делова наставног градива у заокружену целину, разумевање научног садржаја у циљу касније практичне примене стеченог знања, као и обим испитног материјала по једном ЕСПБ.

Правилником о уџбеницима прави се јасна дистинкција између наставног и испитног материјала. Наставни материјал обухвата текстуалне и аудио-визуелне материјале који се користе у различитим видовима наставе, а испитни материјал обухвата уџбенике и/или друге текстове који су предмет провере знања студената на испиту.

Контрола квалитета испитног материјала који се користи на Факултету обухвата контролу садржине текста и контролу обима испитног материјала.

Поступак контроле квалитета одвија се у више фаза.

Обавезни испитни материјал одређује се, за сваки предмет, на предлог предметног наставника. Предлог испитног материјала, предметни наставник доставља надлежној Катедри. На предлог Катедре, Наставно-научно веће именује два рецензента из уже научне области. Именовани рецензенти утврђују да ли је садржина текста одговарајућег научног и стручног нивоа подобног да се користи као испитни материјал, да ли одговара материји предмета превиђеној Студијским програмом и Програмом предмета (силабусом) и да ли је одговарајућег обима сходно стандардима са бројем ЕСПБ.

Извештај рецензената се доставља Катедри који се, ако је позитиван, уз предлог о прихватању предложеног испитног материјала, упућује Наставно-научном већу које дониоסי коначну одлуку о испитном материјалу који ће се користити. У случају негативних рецензија, надлежна Катедра упућује предметног наставника да предложи друге изворе за испитни материјал који су у складу са стандардима квалитета. Ако је једна рецензија негативна, предметни наставник се упућује на отклањање указаних недостатака. Поступак контроле квалитета врши се сваки пут када се предлажу нови извори као испитни материјал, или, ако измена нема, сваке треће године.

Одредбом чл.3. ст.1 Правилника о уџбеницима и другим училима, предвиђено је да се као наставни и испитни материјал користе издања Правног факултета или издања других високошколских установа и институција. Наставно-научно веће је формирало Комисију за измену и допуну Правилника, која још увек није окончала свој рад. У току је поступак уставноправне контроле законитости Правилника ([Прилог 118](#)).

Свеукупна литература потребна за припремање испита на основним, дипломским академским и докторским студијама садржана је у плану рада – силабусу, за сваки наставни предмет. Предметни наставник, на почетку

предавања, упознаје студенте са обавезном и допунском литературом за припрему испита.

Са литературом потребном за припремање испита на свим студијским програмима, упознато је особље библиотеке Факултета, које ту литературу треба да обезбеди у свом фонду. Такође, на сајту Факултета, у делу *Наставни планови и програми*, студенти могу да се упознају са силабусом за сваки предмет као и о свим информацијама које се тичу уџбеника и другог наставног и испитног материјала.

Правилником о уџбеницима је предвиђено анкетирање студената, као један од начина контроле испитног материјала, односно контрола обима литературе, као и вредновање квалитета уџбеника. Затим, предвиђено је да студенти, у анонимној анкети, оцењују квалитет наставног и испитног материјала, а да се резултати анкете, обрађени у присуству представника Студентског парламента, објављују на сајту Факултета.

Библиотека Правног факултета у Крагујевцу опремљена је савременим и богатим библиотечкиом фондом који је прилагођен потребама студијских програма и потребама научно-истраживачких пројеката који се реализују на Правном факултету. Рад библиотеке и коришћење библиотечког фонда регулисан је Правилником о библиотечком пословању ([Прилог 119](#)), који је, у складу са Законом о високом образовању, Статутом Факултета, Правилником о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)).

Библиотечки фонд поседује више од 1000 библиотечких јединица предвиђених као минимум за поједине области из којих се изводи наставни процес, а који је потребан за акредитацију високошколске установе. Структура библиотечког фонда је следећа:

Монографске публикације

Књиге на српском језику	11128
Књиге на немачком језику	1023
Књиге на енглеском језику	870
Књиге на француском језику	174
Књиге на руском језику	21
Књиге на италијанском језику	8
Књиге на словеначком језику	76
Закони	2222
Докторске дисертације	1221

Мегистарски радови	593
УКУПНО	17336
Серијске публикације	
Број свезака часописа на српском језику	20458
Број свезака часописа на страном језику	10470
УКУПНО	30928
УКУПНО СВЕГА	48264

Инвентарна књига ([Прилог 120](#)). Обрада целокупног библиотечког материјала врши се у складу са ISBD стандардом, међународним стандардом за обраду библиотечке грађе ([Прилог 121](#)) ISBD(M) међународни стандардни библиографски опис монографских публикација, ISBD(CR) међународни стандардни библиографски опис серијских публикација и других континуираних извора ISBD(G) општи међународни стандардни библиографски опис, ISBD(ER) међународни стандардни библиографски опис електронских извора. Претраживање целокупног библиотечког фонда могућ је преко интерног библиотечког програма ISIS и преко COBISS Корпоративног онлајн библиографског система и сервиса. Важно је напоменути да је за све наставнике и сараднике урађена комплетна библиографија истраживача, која се ажурира у складу са објављеним радовима, и да је она доступна преко Корпоративног онлајн библиографског система и сервиса COBISS као и преко сервиса EKRIS SR. Свим студентима, наставницима и сарадницима омогућено је претраживање и коришћење базе прописа, судске праксе, службених мишљења, билтена судске праксе преко PARAGRAF Lex-a и преко базе INTERMEX Прописи *on line*.

Библиотека Правног факултета је учлањена и у систем SUBITO, Документациони центар истраживачких библиотека Аустрије, Немачке и Швајцарске, који уз накнаду, позајмљује књиге и чланке из часописа. Од тренутка учлањивања, од 2004. године, па до данас, позајмљено је преко овог документационог центра преко 300 књига и 200 чланака из иностраних часописа.

Библиотека Правног факултета поседује две читаонице: читаоницу за студенте дипломских академских и докторских студија са 45 места и читаоницу која се налази у реновираним сутеренским просторијама која је модерно опремљена, климатизована и поседује 145 места за студенте.

У склопу библиотеке се налази и учионица са десет персоналних рачунара за потребе студената при изради семинарских радова и

претраживања COBIS-a и KOBSON-a, као и три одвојена рачунара за претраживање по интернету.

Библиотека представља важну научноистраживачку јединицу чији књижни фонд користе, не само студенти основних, дипломских и докторских студија, наставници и сарадници нашег Факултета, него и са других правних факултета из земље и иностранства. Наиме, од 2006. године Библиотека Правног факултета је члан Друштва библиотекара правних и сродних библиотека Југоисточне Европе SEALL ([Прилог 122](#)). Чланство у овом друштву омогућава блиску сарадњу библиотека свих правних факултета са подручја бивше Југославије везано за размену литературе, позајмљивање потребних монографских и серијских публикација, скенирање и слање чланака потребних наставницима и сарадницима са свих факултета.

У складу са бројем студената у библиотеци раде 4 радника: управник библиотеке (магистар правних наука), библиотекар, виши књижничар и књижничар. Управник библиотеке, библиотекар и виши књижничар имају положени стручни испит и све потребне сертификате за рад у COBISS-у. Запослени у библиотеци су стручни и мотивисани за рад са корисницима библиотеке. О томе говоре и подаци о анкетирању ваннаставних радника од стране студената и сарадника, где је рад у библиотеци оцењен увек високом оценом ([Прилог 124](#)).

На располагању студентима Правног факултета је мноштво рачунара, како за савладавање наставног процеса тако и за коришћење правних и осталих база података. Постојећи број рачунара, принтера, скенера, копир апарата, далеко премашује број потребан према усвојеним стандардима. Информатички ресурси не само да се увећавају него се перманентно и осавремењавају што је у функцији подизања квалитета наставног процеса, научног и стручног усавршавања наставника, сарадника и студената свих студијских програма. Поред тога што су сваки кабинет и свака служба снабдевени одговарајућом рачунарском опремом (рачунари, штампачи, скенери,) Факултет поседује и две информатичке учионице, једну са 12 рачунара а другу са са 32 рачунара са приступом интернету и слободним приступом правним базама PARAGRAF Lex-a и преко базе INTERMEX Прописи *on line*.

Рад Информационог центра уређен је Правилником о организацији и раду информационог центра ([Прилог 125](#)). На пословима одржавања и унапређивања информационог система Правног факултета раде два радника, један са високом, а други са средњом стручном спремом, који се старају о локалној мрежи и *www* презентацији Факултета.

Учионице у којима се изводи настава, семинар сала и амфитеатар опремљени су савременим аудио-визуелним средствима за извођење наставе, презентација, и на свим рачунарима користе се лиценцирани рачунарски програми. Рачунарска и комуникациона инфраструктура перманентно се осавремењује али се не одржава на одговарајући начин. Информатичке учионице у склопу библиотеке са 12 рачунара као и

информатичка учионица са 20 рачунара нису у потпуности у функцији. Такође је потребно оспособити и трећу информатичку учионицу која се налази у склопу просторија Информационог центра Факултета. Факултет обезбеђује неометано функционисање локалне рачунарске мреже као део Академске мреже Србије.

Факултет је са компанијом *Paragraf Lex* 2007. године закључио Уговор о заједничком организовању правно-информатичког курса за рад са електронском правном базом Параграф-Нет ([Прилог 123](#)). До 2013. године, преко 500 студената је, кроз једнонедељну обуку, стручно оспособљено за самостално коришћења правне базе *Paragraf Net*.

Као део Академске мреже Библиотека а и сви наставници и сарадници Правног факултета имају приступ КОБСОН-у Конзорцијуму библиотека Србије за обједињену набавку. Циљ КОБСОН-а је да свим академским институцијама омогући бесплатан приступ сервисима који поседују импозантну базу референтних страних часописа из свих области науке.

Обим, доступност и квалитет библиотечког фонда, без обзира на погоршану финансијску ситуацију, перманентно се увећава библиотечким јединицама, не само куповином него, у све већем броју, разменама и поклонима од стране других правних факултета, не само из Србије него и са простора бивше Југославије. У наредном периоду, наставиће се са набавком универзитетских уџбеника у броју који је предвиђен Правилником о библиотечком пословању за сваку годину студија, али и са повећаном набавком научних домаћих и иностраних монографских публикација. Набавка домаћих и иностраних часописа обавља се према планираном обиму, при чему је важно истаћи и све веће коришћење, од стране наставника, сарадника, студената свих нивоа студија, базе иностраних часописа КОБСОН.

Када је реч о информационом центру Правног факултета, његова активност је усмерена на унапређење квалитета информатичких ресурса. Квалитет информатичких ресурса, поготово када је реч о коришћењу нових технологија, знатно је побољшан, али је потребно предузети мере у циљу перманентног одржавања информатичке опреме, поготово рачунара у склопу информатичких учионица. Такође је потребно преуредити постојећи веб сајт Факултета, конципирати га тако да се сродни документи налазе на једном месту, ажурирати унос података на сајту факултета.

б) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Добра опремљеност библиотеке +++ Библиотечко-информациони центар +++ Компетентан, стручан кадар +++ Опремљена рачунарска учионица ++ Покривеност свих предмета обавезним примерцима уџбеничке литературе +++ Доступност савремених правних и осталих база података +++ Обнављање фонда, поред куповине и путем позајмице и размене +++ Адекватне читаонице за студенте +++	Неадекватан депо за књиге +++ Неадекватна приручна библиотека +++ Недовољно инвестирање у обнављање библиотечког фонда + Велика читаоница не ради 24 часа +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Придруживање Европској унији и доступност њених фондова ++ Учешће у заједничким пројектима преко SEALL +++ Донације са страних универзитета са којима наш Факултет има сарадњу +++	Политичка и економска нестабилност ++ Недостатак финансијских средстава ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9

Правни факултет у Крагујевцу у потпуности испуњава стандард 9.

Везано за квалитет уџбеника и литературе Факултет је учинио доступним студентима наставни и испитни материјал предвиђен силабусима предмета са свих студијских програма.

- У наредном периоду потребно је предузети мере да се, у случају измене литературе за полагање испита студенти и библиотека благовремено обавесте о тим изменама.

- С обзиром да је, према новом програму, обавезна израда семинарских радова на свим предметима, потребно је да се студентима, поред списка тема за семинарске радове обезбеди и подробнији списак литературе за израду семинарских радова. Иако постоји Правилник о изради семинарских и завршних радова ([Прилог 34](#)) којим је регулисана форма самог семинарског рада, а не и његова садржина, потребно је студенте упутити како се пише семинарски рад, на који начин треба да буде структуриран, шта треба да садржи уводни део, разрада, који се метод користи у праву; када се ради семинарски из позитивно-правног предмета, упутити студента у то да је, поред дефинисања самог института који се обрађује, како је он регулисан код нас а како у упоредном праву, обавезно навести примере из наше судске праксе.

- С обзиром да је израда семинарских радова веома значајна за савладавање градива студента из предмета из кога се семинарски рад ради, потребно је увести праксу факултативне обуке студената од прве године: како се претражује литература, (како користити COBISS i KOBSON), како се пише семинарски рад, како се наводе фусноте, како се наводи библиографија, како се користе правне базе, односно базе прописа – законских и подзаконских аката, судске праксе, службених мишљења и модела.

- Континуирано предузимати мере у циљу перманентног одржавања информатичке опреме.

- Преуредити постојећи веб сајт Факултета у циљу његове што веће прегледности и редовно ажурирати садржај сајта.

г) Показатељи и прилози за стандард 9

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Правилник о уџбеницима и другим училима
4. Правилник о изради семинарских и завршних радова
5. Правилник о издавачкој делатности
6. Закон о издавању публикација
7. Одлука НН већа о покретању поступка за измену и допуну Правилника о уџбеницима и другим училима и Акт Уставног суда Р Србије
8. Правилник о билиотечком пословању
9. Инвентарна књига Библиотека 9.1

10. Уговор о пуноправном чланству библиотеке Правног факултета
Универзитета у Крагујевцу у библиотечко-информационом систему
COBISS.SR
11. Letter of intent SEALL
12. Уговор о заједничком организовању правно-информатичког курса за рад са
електронском базом Paragraf Net
13. Извештај о анкетирању студената о квалитету ненаставног особља
14. Правилник о организацији и раду информационог центра

СТАНДАРД 10 КВАЛИТЕТ УПРАВЉАЊА ВИСОКОШКОЛСКОМ УСТАНОВОМ И КВАЛИТЕТ НЕНАСТАВНЕ ПОДРШКЕ

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 10

Надлежност и одговорност органа управљања, органа пословођења и стручних органа Факултета утврђени су Законом о високом образовању ([Прилог 28](#)), Статутом Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 96](#)), Статутом Правног факултета у Крагујевцу ([Прилог 3](#)) као и одговарајућим правилницима Факултета.

Статутом Правног факултета у Крагујевцу је прописано да су органи Факултета: Савет Факултета, декан, стручни органи и Студентски парламент. Орган управљања Факултетом је Савет факултета, орган пословођења декан, а стручни органи Факултета су Наставно-научно веће, веће катедре и руководилац студијског програма.

Организационе јединице Факултета су: Наставно-научна јединица, Институт за правне и друштвене науке, студијско истраживачки центри и стручна служба. Стручна служба Факултета обухвата следеће одсеке: одсек за наставу и студентска питања, одсек за опште послове, одсек за материјално-финансијско пословање, информациони центар и библиотеку.

Надлежност Савета факултета, као органа управљања Факултетом, његов састав, послови које обавља и начин рада регулисани су Статутом факултета. Савет доноси Статут на предлог Наставно-научног већа, бира и разрешава декана Факултета, доноси финансијски план Факултета итд. У домену обезбеђења квалитета Правилником о квалитету и самовредновању је предвиђена одговорност Савета за доношење и праћење остваривања Стратегије обезбеђења квалитета ([Прилог 2](#)).

Орган пословођења Факултетом је декан Факултета, који представља и заступа Факултет, организује његов рад и непосредно руководи пословима Факултета у складу са Законом, Статутом и осталим општим актима Факултета. Правилником о квалитету и самовредновању је предвиђена одговорност декана за функционисање система управљања Факултетом и спровођење Стратегијом утврђених стандарда за обезбеђење и унапређење квалитета у свим областима. Декану, у пословима руковођења Факултетом, обезбеђењу спровођења укупног система управљања квалитетом и спровођењу стандарда квалитета рада за сваку област обезбеђења квалитета, помажу продекани који за свој рад одговарају декану. Опредељеност органа пословођења Факултетом за успостављање, примену и стално унапређивање система квалитета исказује се: јасно дефинисаном политиком развоја Факултета која је усклађена са

Стратегијом обезбеђења квалитета, утврђивањем јасних циљева чије се остваривање континуирано прати упоређивањем остварених резултата са постављеним циљевима, задовољавањем захтева корисника услуга Факултета на највишем могућем нивоу сходно организационим и кадровским ресурсима Факултета, континуираним периодичним преиспитивањем укупног система обезбеђења квалитета и његовим сталним унапређивањем, а у циљу повећања ефективности и ефикасности Факултета.

Органи управљања и пословођења спроводе активности у складу са усвојеном Стратегијом обезбеђења квалитета, а на основу годишњег плана и програма рада за одређене области, финансијског плана и програма научно-истраживачког рада.

Наставно-научну јединицу чине наставници и сарадници који, преко катедри, реализују образовну и научну делатност спровођењем акредитованих студијских програма на свим нивоима и врстама студија и спровођењем посебних облика стручног образовања и усавршавања. Катедре се образују одлуком Наставно-научног већа Факултета за једну или више ужих научних области. Стручни орган катедре је Веће катедре које чине сви наставници и сарадници на предметима који чине катедру. Наставно-научно веће је донело и посебне одлуке о организацији и раду катедри на Правном факултету. ([Прилог 126](#))

Институт за правне и друштвене науке обавља научно-истраживачку и друге научне делатности из области правних и пратећих друштвено-хуманистичких наука. Научно-наставно веће може поверити Институту за правне и друштвене науке реализацију других задатака, ван плана и програма рада, уз обавезу Факултета да за ове намене обезбеди и неопходна средства.

Студијско-истраживачки центри организују различите облике курсева за иновацију знања, реализују истраживачко-развојне пројекте и друге програме и активности од значаја за област правних и пратећих друштвено-хуманистичких наука ([Прилог 127](#)).

Стручна служба обавља административне, правне, извршно-управне, материјално-финансијске, техничке, помоћне и друге опште послове за потребе реализације делатности Факултета.

Стручну службу чине следећи одсеци:

- 1) Одсек за наставу и студентска питања;
- 2) Одсек за опште послове;
- 3) Одсек за финансијско-материјално пословање;
- 4) Информациони центар;
- 5) Библиотека.

Број стално запослених радника у ваннастави у оквиру свих наведених одсека стручне службе сведочи да је он на нивоу који

задовољава потребе факултета, наставника, сарадника и студената. ([Прилог 128](#))

Сваки одсек има шефа који непосредно организује и руководи радом одсека и одговоран је за достизање високог нивоа квалитета обављања послова. Рад сваког одсека ближе је регулисан Упутством о раду стручних служби ([Прилог 129](#)). Контролу рада стручне службе врши секретар Факултета. Правилником о систематизацији радних места ([Прилог 133](#)) дефинисана су сва радна места на Факултету и описан је делокруг обавеза и одговорности за свако радно место, унутрашња организација, систематизација послова и задатака ненаставних радника.

Упутством о раду стручних служби утврђени су поступци и процедуре за рад запослених у одговарајућој служби, као и обрасци које свака служба користи у свом раду. Постоји више упутстава о раду, којима је предвиђено: детаљан опис послова за свако радно место са стандардизацијом процедура у обављању посла, одговорност сваког радника на радном месту у служби, индикатори квалитета и процедура контроле квалитета, систем превентивних и корективних мера, обавеза поступања по налогу надређеног радника или органа, која је у вези са описом радног места, поступање по налогу којим се прекорачују обавезе утврђене описом радног места, процедура ангажовања ненаставног радника из једне службе за краткорочно обављање послова у другој служби и недопуштена понашања радника у служби, којима се ремети радна дисциплина, не испуњава радна обавеза или се радна обавеза испуњава испод утврђених стандарда квалитета, за свако радно место у служби. На тај начин стандардизован је рад запослених у службама, дефинисан је очекивани ниво квалитета рада и предвиђене су мере за обезбеђење предвиђеног нивоа квалитета рада.

Услови и поступак заснивања радног односа и напредовања ненаставног особља утврђују се Законом о раду ([Прилог 131](#)), Посебним колективним уговором за високо образовање ([Прилог 132](#)) и Правилником о систематизацији радних места и доступни су јавности. Факултет формулише прецизне критеријуме за заснивање радног односа са радницима у ненаставној јединици, а може објавити оглас, односно јавни позив, како би се обезбедила селекција и пријем најквалитетнијих радника. У процесу избора кандидата пријављених на оглас избор кандидата врши декан Факултета.

Онемогућен је сваки вид дискриминације (непосредне или посредне) приликом избора кандидата у запошљавању, али и самих запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу и боју коже, старост, гравидност, здравствено стање и инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне прилике и обавезе, сексуално опредељење, политичка и друга уверења и ставове, као и чланство у политичким

организацијама и синдикатима, социјално порекло, имовинско стање и неко друго лично својство.

По закључивању уговора о раду, запослени се уводи у посао. Шеф службе или радник кога шеф службе одреди уводе у посао новог запосленог.

На Факултету се води појединачни персонални досије за сваког запосленог, у који се уписују и чувају подаци о квалификацијама и компетенцијама запосленог, о напредовању, додатном нивоу образовања које је накнадно стечено, евентуалним дисциплинским мерама и друго.

Факултет је обезбедио редовно и систематско праћење, контролу и оцењивање рада органа пословођења, шефова служби и радника у ненаставној јединици, при чему је посебна пажња посвећена праћењу и оцењивању њиховог односа према студентима и мотивације у раду са студентима.

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета периодично врши проверу усаглашености општих аката Факултета са другим позитивним прописима. У случају откривања неусаглашености у било ком од наведених питања, Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета даје предлог за измене и допуне општих аката Факултета.

Декан као орган пословођења одговара Савету за законитост свог и рада Факултета у целини и може због незаконитости бити разрешен по процедури коју регулише Статут. Статутом Факултета је предвиђено да декан подноси Савету Извештај о свом раду на крају сваке школске године, а Правилником о квалитету и самовредновању је предвиђено да декан подноси тај извештај Савету на сваких шест месеци. Правилником је предвиђено да се Извештај доставља и Комисији за обезбеђење и унапређење квалитета која, такође, има овлашћење да захтева допуну Извештаја, а може упозорити декана на незаконитост поступања органа Факултета и о томе обавестити Савет. На основу овог обавештења Савет може поставити питање одговорности декана, односно и његовог разрешења.

Шефови одсека који чине стручну службу Факултета непосредно прате и оцењују рад сваког запосленог у свом одсеку. Једном годишње они подnose секретару Факултета извештај који, поред оцене рада запослених садржи и постигнуте резултате, препознате проблеме и слабости као и предлог мера за њихово отклањање. Посебно се прати мотивисаност запослених за рад уопште и професионални однос у комуникацији са студентима, као и са наставницима, сарадницима и трећим лицима.

Правилником је предвиђено да се годишњи извештај секретара Факултета о раду стручних служби подноси декану, Наставно-научном већу,

Савету и Комисији. Наставно-научно веће разматра Извештај секретара Факултета и у случају потребе доноси одлуке из своје надлежности. Комисија разматра и усваја овај Извештај и предлаже дуготрајније и системске мере за побољшање квалитета.

Наставник може упозорити шефа одсека или директно декана, секретара или Комисију за обезбеђење и унапређење квалитета о уоченим проблемима и слабостима запосленог или одсека у целини. Упозорење улази у Извештај, уколико слабости нису у међувремену отклоњене.

Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета има овлашћење да самоиницијативно периодично проверава рад запослених и одсека у целини и да о уоченим слабостима обавештава декана, продекане и секретара, као и да предлаже мере за побољшање квалитета. Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета периодично оцењује рад ненаставних радника на крају текуће године, претходно спроводећи анкету, на усвојеним обрасцима, међу ненаставним радницима, студентима, наставницима и сарадницима.

Применом одговарајућих мера Факултет подстиче ненаставно особље на усвајање и развијање културе квалитета, на посвећеност раду и максимално залагање на послу до степена изврности, на развијање професионалног односа према корисницима услуга и друго. Основна подстицајна мера је награђивање ненаставних радника за оне ненаставне раднике који остваре најбоље резултате у раду према заједничком предлогу секретара и Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета. Одлуку о награђивању доноси декан Факултета.

Корективне мере према ненаставном раднику предлаже секретар Факултета, у складу са Законом о раду. Претходно је шеф одсека дужан да секретара неодложно упозори на субјективне или објективне проблеме које има појединац или цео одсек у обављању послова. За спровођење утврђених корективних мера у року који се одреди, одговара шеф одсека.

Рад и деловање управљачког и ненаставног особља су доступни оцени наставника, ненаставног особља, студената и јавног мњења. Рад органа пословођења и служби Факултета оцењују наставници, сарадници, ненаставно особље и студенти Факултета путем анонимног анкетирања које се спроводи у току децембра. Поткомисија за праћење и унапређивање студирања, под контролом Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета, спроводи анкету и припрема извештај о резултатима анкете.

Резултати анкетирања студената Правног факултета, које је спровео Студентски парламент 2013. године, показују да су студенти углавном задовољни радом факултетских служби. Радом секретаријата Факултета задовољно је 24,9% анкетираних студената, делимично је задовољно 64,5% анкетираних студената а незадовољно је 10,5% анкетираних студената. Везано за коректан и професионалан однос радника секретаријата према студентима, 30,4% анкетираних студената је задовољно, 56,8% анкетираних

студената је делимично задовољно а 13,8% анкетираних студената је незадовољно. Радом студентске службе и њиховом мотивисаношћу за радом задовољно је 16,8% анкетираних студената, делимично је задовољно 69,6% анкетираних студената а незадовољно 12,8% анкетираних студената. Опремљеношћу и мотивисаношћу за радом библиотеке задовољно је 84% анкетираних студената, делимично је задовољно 13,6% анкетираних студената а незадовољно 3,2% анкетираних студената. Радом информационог центра задовољно је 61,6% студената, делимично је задовољно 29,6%, а незадовољно 8,8% анкетираних студената. На питање да ли сајт Факултета садржи довољно информација и да ли су оне благовремено истакнуте, потврдно је одговорило 24,8%, делимично 65,6% и 8,8% је незадовољно ([Прилог 124](#)).

Број ненаставних радника, степен њихове стручности у складу су са стандардима за акредитацију. Ненаставно особље Факултета квалификовано је и компетентно и својим радом успешно пружа подршку квалитетној реализацији студијских програма и обављању научно-истраживачке и осталих делатности Факултета.

Осавремењавање процеса рада у службама, увођењем нових информационих технологија и процедура, изискује стално усавршавање и образовање управљачког и ненаставног особља. Факултет, у оквиру својих финансијских и других могућности, обезбеђује услове за професионалну едукацију чланова органа пословођења, чланова органа управљања из својих редова, као и запослених у стручној служби, у циљу повишења нивоа квалитета њиховог рада. Начини на које се то постиже су: финансирање стручних семинара, саветовања, едукативних курсева и других облика професионалне едукације.

6) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Јасна и логична организациона структура +++ Област активности, послова органа управљања и стручних служби је јасно одређена ++	Квалитет управљања Факултетом се нередовно оцењује ++ Нередовно анкетирање рада ненаставних радника од стране студената и од стране наставног особља ++ Недостатак систематски подржаног перманентног усавршавања ненаставног особља ++ Није урађен Водич факултета +++ Не постоји Календар активности

	Факултета ++ Неусаглашеност Правилника и Статута у погледу стандарда 10 +++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Придруживање Европској унији и доступност њених фондова ++ Стицање бољег увида у менаџменту високообразовних институција у Европи, у погледу рада управљачког и ненаставног особља +++	Влада није именовала своје представнике у Савет факултета +++ Политичка и економска нестабилност ++ Недостатак финансијских средстава ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10

Правни факултет у Крагујевцу испуњава Стандард 10.

- Потребно је перманентно праћење и процена постојећих поступака за обезбеђење квалитета управљања и ненаставне подршке, предвиђених Правилником о квалитету и самовредновању, другим општим актима Факултета и, ако буде потребно, усавршавати их и даље развијати.

- Факултет ће и даље наставити да побољшава услове рада ненаставних радника обезбеђивањем адекватног простора, набавком савремених средстава за рад и побољшањем техничких услова рада.

- Факултет ће наставити да унапређује професионалне компетенције ненаставних радника, укључујући и обуку у области ненасилне комуникације, стандарда професионалног понашања и мирног решавања сукоба и отвараће већи простор за иницијативе и идеје запослених и изражавање и уважавање мишљења ненаставних радника.

- Комисија ће редовно једном годишње анализирати извештаје о раду декана и секретара Факултета.

- Комисија ће у складу са одредбама Правилника узети учешће у награђивању радника.

- Редовно анкетирање студената, наставника, сарадника и ненаставног особља о раду органа пословођења и управљања и ненаставног особља.

г) Показатељи и прилози за стандард 10

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Закон о Високом образовању
4. Статут Универзитета у Крагујевцу
5. Извештај о анкетирању студената о квалитету ненаставног особља

6. Одлуке НН већа о организацији и раду катедри на Правном факултету
7. Студијско-истраживачки центри
8. Број стално запослених радника у ваннастави Табела 10.1
9. Упутство о раду стручних служби
10. Закон о раду
11. Посебни колективни уговор за високо образовање
12. Правилник о систематизацији радних места

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

Простор који поседује Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, како у погледу обима тако и у погледу структуре задовољава све стандарде који важе и који су неопходни за акредитацију високошколских установа у погледу простора, а што се може закључити на основу документације која је приложена за оцену квалитета простора и опреме за све акредитоване студијске програме који се изводе на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу ([Прилог 134](#)). Факултет обавља делатност у згради чија укупна бруто површина, износи 6.731 м², при чему највећи део простора чине амфитеатри, учионице, слушаонице, сале и лабораторије, то јест просторије намењене наставним и научноистраживачким активностима.

Табела 11.1. Листа просторија са површином у високошколској установи

Укупна бруто површина у установи -			8.431-1700 (1200 +500) = 6.731м ²		
Р.б.	просторија		број места	Површина м ²	Навести адресу на којој се налази просторија
		ознака			
	Амфитеатри	Б-113	440	427,20	Јована Цвијића 1, Крагујевац
		А-4	50	70,14	
	Слушаонице	Б-115	100	150,52	
		Б-117	100	150,52	
	Учионице	А-2	60	70,14	
		А-5	"	"	
		А-101	"	"	
		А-102	"	"	
		А-104	"	"	
	Вежбаонице	А-105	"	"	

		A-204	"	"	
	Компјутерске лабораторије	Б-02	15	47,11	
		Б-118	20	66	
		Б-11	10	10,20	
	Лабораторије	А-203-Клиника	25	70,14	
		Центар за јавну управу	-	24,32	
	Радионице	А-0		24,45	
	Библиотеке	Б-	-	112,47	
	Читаонице	Б-	45	114,40	
		Б-0000-подрум	145	230	
	Сале - конференц.	А-1	55	70,14	
	Мокри чворови			184,38	
	Ходници				
	Ауле				
Укупно за извођење наставе					
			1450		
	Наставнички кабинети	А-110-119, А-210-219, Б-106-112, Б-201-212.	50 каб. 50-100 м.	707,53	
	Лабораторије за рад наставног особља				
	Наставничке библиотеке				

	Друге просторије намењене наставном особљу	Бифе,	-	48,96	
	Студентска служба	Део хола	5	105	
	Секретаријат	Б-1-5	5	89,49	
	Друге просторије намењене запосленима	Б-100-105; канц. Инф. центар, Тел. централа,	6 4 1	75,96 60,09 9,30	
	Студентски парламент Студентска организација Студентски бифе	Б-15 Б-20	25	48,16 70,14	
	Укупно за наставно и друго особље у установи		3016	3273,06	

Може се закључити да Факултет задовољава стандарде квалитета у погледу простора, који су дефинисани правилима о акредитацији ([Прилог 135](#)).

На овом месту треба скренути пажњу на чињеницу да је део зграде Правног факултета додељен Универзитетској библиотеци ([Прилог 137](#)). Међутим, упркос томе, Правни факултет испуњава све услове у погледу простора који су неопходни за акредитацију високошколских установа, а што произлази из Прегледа простора датог у Табели 1.1. Потребно је истаћи да је Правни факултет део свог простора уступио на коришћење Филолошко-уметничком факултету, због чињенице да проблем зграде овог Факултета још увек није решен ([Прилог 136](#)). Решавање истог је требало довести до реализације у протеклој академској 2012/2013 години, али до тога није дошло. Ипак, према тренутним најавама, проблем исељења Филолошко-уметничког факултета из зграде Правног факултета биће решен у следећој академској години, чиме ће Правни факултет добити више просторија на коришћење, па ће бити решен проблем недовољног простора за канцеларије наставног особља. Без обзира на чињеницу да је део простора уступљен другом факултету, настава на Факултету се одвија на квалитетан

начин и у складу са стандардима за акредитацију, а постоје и просторије које нису искоришћене на адекватан начин. Будући да се на факултету тренутно школују 2.223 студената, то је применом било које од формула утврђених стандардима за акредитацију и додатним упутствима за примену стандарда, испуњен овај стандард за акредитацију, будући да укупан простор Правног факултета по студенту износи 3,02 м² (стандарди за акредитацију прописују минималан простор од 2 м² по студенту). Факултет располаже великим зеленим површинама у својој околини, где је могуће направити и тзв. еколошки амфитеатар.

Факултет располаже са паркинг простором, који има капацитет од 50 паркинг места. Међутим, Факултет не располаже одговарајућим прилазима за лица са посебним потребама, као ни за њихово кретање по згради Факултета. Такође, овде је неопходно напоменути да Факултет у оквиру свог простора располаже двособним станом, који је већ дуже време неискоришћен.

До 1. јануара 2013. године, на Правном факултету је радила књижара *Службеног гласника*, која је затворена.

Факултет води одговарајућу набавну и финансијску политику како би обезбедио услове за квалитетно извођење наставе и задовољио потребу запослених и студената за савременим информатичким средствима, имајући у виду њихов број. Факултет води осмишљену набавну политику у прибављању нових и одржавању постојећих основних и потрошних средстава и ресурса ([Прилог 142](#) и [Прилог 103](#)).

Студентима је обезбеђен неометан приступ свим информацијама у погледу студија, које се редовно објављују на Интернет страници Факултета. Студентима стоје на располагању две читаонице, али које још увек не раде целу ноћ. Због тога постоји идеја да велика читаоница буде студентима на располагању 24 сата, док је могуће адаптирање мале читаонице у простор за више намена, као што је изградња сале за симулације суђења. Студентима је доступна читаоница Универзитетске библиотеке. Талође, доступан је Интернет, правне и библиографске базе Факултета. Факултет је студентима обезбедио две учионице опремљене савременим техничким и осталим уређајима, који студентима омогућавају рад на рачунарима, штампање, скенирање, нарезивање CD и DVD материјала. Запосленима на Факултету благовремено се достављају електронске верзије свих материјала за седнице органа управљања и стручних органа, као и сви општи акти Факултета. Сваки наставник и сарадник добио је на коришћење рачунар. Службе су опремљене одговарајућим техничким средствима и рачунарском опремом и у раду користе адекватне софтвере. Сви запослени на Факултету имају приступ различитим информацијама у електронском облику и информационим технологијама, које користе у сврху професионалног усавршавања.

Слушаонице и сала за семинаре и одбране завршних радова су опремљене савременим видео-пројекторима, што обезбеђује квалитетно извођење наставе на свим нивоима студија. Такође, сав простор који Правни факултет обезбеђује за потребе образовног процеса, научно-истраживачког рада као и рада управе и стручних служби задовољава потребне урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове. Факултет је покривен бежичном Интернет мрежом.

Услуге фотокопирања запосленима пружа библиотека Факултета на начин регулисан Правилником о библиотечком пословању ([Прилог 119](#))

У склопу практичне наставе и вежби, студенти сваке године прате суђења у Основном и Вишем суду у Крагујевцу, док студенти III године изводе у Великој сали Вишег суда симулације суђења. Међутим, како би се обезбедила што боља припремљеност студената за практичан рад након завршених студија, постоји идеја о изградњи сале за симулацију суђења.

Факултет обезбеђује редовно одржавање простора и опреме организовањем рада одговарајућих служби, хигијене свих просторија чији се ниво ипак може много повећати, као и редовно одржавање опреме и њено осавремењавање. Факултет је установио процедуре које обезбеђују рационалну набавку потрошног материјала и одговарајуће отклањање кварова на техничким уређајима у циљу њиховог несметаног функционисања.

Квалитет простора и опреме обезбеђује се: праћењем и усклађивањем просторних капацитета и опреме са потребама наставног процеса, имајући у виду број студената и стандарде предвиђене правилима о акредитацији, контролом квалитета простора и опреме путем периодичног анкетирања студената и запослених, доследном применом законских правила и утврђених процедура набавке ствари, опреме и потрошног материјала и предузимањем корективних мера у случају пропуста у раду, праћењем и контролом квалитета рада на одржавању опреме и хигијене, и предузимањем корективних мера у циљу ефикаснијег обављања послова на одржавању опреме. Будући да је област информатичких технологија изузетно динамична, те нове технологије смењују старе, то је потребно држати корак са променама, како би се омогућавало што квалитетније држање наставе и научних активности.

б) SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Факултет испуњава стандарде за акредитацију у погледу потребног простора за рад, и то како у погледу обима тако и у погледу квалитета, структуре и опремљености простора /+++ Обезбеђени су довољни просторни капацитети за укупан број студената /+++ Компјутерске лабораторије су доступне студентима током читавог дана, за време радног времена библиотеке /+++ Факултет поседује одговарајућу техничку и другу опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе, спровођење научних истраживања и издавачке делатности факултета /++ За студенте и наставно особље обезбеђен је стални и неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику, у научно-истраживачке и образовне сврхе, преко академске мреже КоБСОН /+++ Континуирано праћење и усклађивање простора и опреме сходно могућностима и потребама Факултета, те се редовно предвиђају средства за обнављање и иновирање опреме /++	Када је у питању организовање наставе и других активности студената, те простора за читаонице, Факултет нема проблема са недостатком простора. Међутим, још увек није решен проблем недовољног простора за смештај сарадника и асистената, што ће бити адекватно решено моментом исељења Филолошко-уметничког факултета/+++ Непосредно у вези са претходним, постоји проблем недостатка простора у појединим наставничким и сарадничким канцеларијама за извођење индивидуалне консултативне наставе са студентима /+ Недостатак клима уређаја у учионицама и наставничким канцеларијама /++ Недовољно сређена околина зграде Факултета /+ Зграда није довољно покривена бежичним интернет приступом /+ Тренутно не постоји књижара у згради Факултета, у којој би студенти могли да купе потребне књиге за студије /+++ Читаоница не ради 24 часа /+++ Непостојање одговарајућег прилаза за лица са посебним потребама /+++ Недовољно функционална искоришћеност простора +++ Недовољна хигијена појединих просторија +++
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
Факултет је окренут ка развијању техничке и информатичке опремљености, те је могуће	Могућност да се Филолошко-уметнички факултет не исели у следећој академској години /+++

континуирано унапређивати квалитет у овој области /+++ Услед скорог исељавања Филолошко-уметничког факултета, у предстојећем периоду је могуће значајно проширити просторне капацитете /+++ Побољшање техничке опремљености и повећање капацитета опреме у наставно-научним базама Факултета у сврху још квалитетнијег стручног усавршавања наставног особља и студената /+++ Стварање услова за знатно већи број одлазака и боравка наставног особља и студената на другим сродним факултетима /+++ Интензивније укључивање у националне и међународне пројекте /+++	Ограниченост канцеларијског простора за пријема у радни однос нових кадрова +++
--	--

в) Процена испуњености Стандарда 11 и предлог корективних мера:

Правни факултет испуњава Стандард 11.

- Факултет ће наставити да перманентно побољшава квалитет простора и опреме. У том циљу планирано је опремање учионица адекватним озвучењем, као и нова климатизација свих просторија на Факултету, при чему ће приоритет имати учионички простор, што због недостатка финансијских средстава није било могуће учинити у претходном периоду.

- Факултет ће спровести план култивације околине факултета, а по угледу на друге факултете. Ради континуираног праћења и усклађивања капацитета простора и опреме за потребе наставног процеса према броју студената и потребе научно-истраживачког рада упутити допис катедрама да се изјасне о просторним капацитетима, опреми и неопходним средствима за рад за следећу академску годину.

- У вези са физичким стањем зграде, услед насталог прокишњавања крова, Факултет ће у најскоријем року исти реновирати.

- У складу са технолошким напретком, Факултет ће побољшати сигнал бежичног Интернета у свим деловима зграде.

- Обезбедити непрекидан рад читаонице.
- Преуредити читаоницу за дипломске академске и докторске студије у простор за више намена.
- Адекватно искористити простор зграде Факултета у целини.

г) Показатељи и прилози за стандард 11

1. Извод из књиге инвентара за Табелу 11.2
2. Правилник о билиотечком пословању
3. Извод из катастра
4. Преглед простора
5. Правни факултет је део простора уступио на коришћење Филолошко-уметничком факултету
6. Одлука Скупштине Универзитета о додели просторија библиотеци
7. Одлуке о јавним набавкама

Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације

Финансијска стабилност Факултета призилази из чињенице да су дугорочно обезбеђена финансијска средства неопходна за реализацију наставних активности, научно-стручни и научно-истраживачки рад. Претпоставке финансијске стабилности Факултета произилазе пре свега из: средстава које обезбеђује оснивач, средстава која се добијају од студената који плаћају школарину Правног факултета у Крагујевцу на свим студијским програмима, других прихода остварених по основу студирања, средстава остварених по основу пројеката у које је укључен Факултет, донација, поклона и завештања, средстава од осталих пројеката и уговора у вези са реализацијом наставе, истраживања и консултантских услуга, накнада за комерцијалне и дуге услуге и других извора, у складу са Законом.

Правни основ стицања и расподеле прихода је дефинисан Законом о високом образовању ([Прилог 28](#)), а само пословање ближе је уређено Статутом Факултета ([Прилог 3](#)) и правилницима у складу са Статутом и Законом.

Стицање финансијских средстава којима Факултет располаже врши се према самостално формулисаном Финансијском плану распореда и намене средстава ([Прилог 138](#)), а на основу Уредбе о нормативима и стандардима услова рада Универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета РС („СГ РС“, бр.15/02...110/07), ([Прилог 139](#)). Реализација утврђеног распореда и намене финансијских средстава предмет је Финансијског извештаја Правног факултета у Крагујевцу ([Прилог 140](#)), који се усваја на начин прописан Статутом Правног факултета и другим позитивно правним прописима.

Обезбеђење дугорочне финансијске сабилности и ликвидности Факултета, представљају руководеће принципе приликом доношења одлука о распореду и намени средстава. Начин расподеле средстава подразумева редовну исплату плата свих запослених у сталном радном односу и по другим законским основима и покривеност материјалних трошкова (ПТТ, комуналне услуге, топлотна енергија, коришћење грађевинског земљишта, услуге платног промета, службена путовања, информатичка и друга опрема, потрошни канцеларијски материјал, библиотечки фонд, рад Студентског парламента, финансирање научно-истраживачког рада и професионалне едукације запослених, подстицање развоја научно-истраживачког

подмлатка, рада са надареним студентима, текуће и инвестиционо одржавање и друге намене у складу са Законом.)

Савет Правног факултета у Крагујевцу редовно разматра и усваја финансијске планове Факултета за сваку наредну календарску годину, као и финансијске извештаје о пословању, односно завршне рачуне ([Прилог 141](#)). Завршни рачун се доставља Управи за јавна плаћања, до 28.02. наредне календарске године. Такође, Савет Факултета редовно усваја планове јавних набавки и извештаје о јавним набавкама ([Прилог 142](#)). На тај начин, обезбеђено је поштовање принципа јавности финансијског пословања и транспарентности извора финансирања као и начина употребе финансијских средстава којима Факултет располаже.

Од оснивања, Факултет је редовно измиривао све обавезе и финансирао све активности, односно, све делатности Факултета.

У циљу обезбеђења јавности финансијског пословања, Факултет је податке о сопственим приходима и расходима, јавним набавкама, исплаћеним платама, зарадама и другим примањима, средствима рада, учинио доступним јавности у Информатору о раду Факултета.

На основу изнетог, закључујемо да Правни факултет у Крагујевцу испуњава Стандард 12.

б) SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
На основу квалитета и разнорсности постојећих студијских програма и потенцијала за акредитацију нових, дугорочна стабилност финансирања Факултета из средстава оснивача оцењује се као добра.+++ Захваљујући интересовању студената када је реч о упису на студијске програме Факултета, сопствени приходи којима располаже Факултет тренутно се оцењују као стабилни.+++ Факултет спроводи ефикасну и	Ангажовање наставника и сарадника на пројектима које финансира ресорно министарство могло би бити значајно већег обима.+++

рационалну финансијску политику.++ Факултет афирмише начело јавности (транспарентности) у коришћењу средстава која су му на располагању.++ Одобрен је велики број молби студената за плаћање школарине у већем броју рата од утврђеног, како би се, на тај начин, уважила чињеница њихове тешке материјалне ситуације.+	
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
Факултет располаже потенцијалима за реализовање делатности и активности којима би се могли увећати сопствени приходи факултета, првенствено у домену услуга истраживања, обуке и консултантских услуга.++	Недовољна издвајања на истраживање и развој у оквиру републичког буџета, препознајемо као системску слабост која утиче на квалитет финансирања.+++ Услед дискутабилних критеријума у реализацији студијских програма на приватним правним факултетима, ове установе се, у све већој мери, профилишу у облик нелојалне конкуренције. ++ Због економских прилика које се, на генералном плану, могу оценити као лоше, постоји реална опасност од смањења заинтересованости студената за упис на студијске програме, упркос чињеници да су школарине на Правном факултету на традиционално ниском нивоу.++

в) Предлози за побољшање и планиране мере

Правни факултет у Крагујевцу испуњава Стандард 12.

- Иако се сопствени приходи Факултета тренутно оцењују као стабилни, Факултет ће у наредном периоду тежити њиховом повећању, настојећи да до тога дође не на терет школарина самофинансирајућих студената, већ кроз реализацију активности и делатности које могу увећати сопствене приходе Факултета.

- Факултет ће у наредном периоду интензивно подстицати осмишљавање пројеката, који би, на бази свог квалитета и актуелности третиране проблематике, могли бити финансирани од стране ресорног министарства. Паралелно са тим, Факултет ће подстицати активније и потпуније ангажовање наставника и сарадника на одобреним пројектима.

г) Показатељи и прилози за стандард 12

1. Статут Правног факултета у Крагујевцу
2. Закон о Високом образовању
3. Финансијски планови
4. Уредба о нормативима и стандардима услова рада Универзитета и факултета
5. Финансијски извештаји
6. Одлуке о усвајању финансијских извештаја
7. Одлуке о јавним набавкама

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе као и кроз анкетање студената о квалитету високошколске установе.

а) Опис, анализа и процена тренутне ситуације

На Правном факултету постоје и делују више организација студената, од којих су званично представљене у Студентском парламенту Студентска асоцијација и Студентска унија Правног факултета. Факултет је својим општим актима и одговарајућим одлукама установио институционални систем обезбеђења квалитета којим је обезбедио значајну улогу студената у процесу самовредновања и провере квалитета. У складу са Законом и Статутом факултета, исти омогућава и подстиче и институционално укључивање студената у рад Факултета у свим значајним областима, и то преко студента продекана и представника Студентског парламента у органима факултета. Студентски парламент користи канцеларију у главној згради Факултета, Б-15, док у истој згради Асоцијација студената Правног факултета користи канцеларију Б-20, а Студентска унија Правног факултета канцеларију А-0. Међутим, приметно је непостојање студентских организација на мастер и докторским студијама.

На Факултету студенти су партнери у процесу обезбеђења квалитета који јасно изражавају своје интересе, потребе и очекивања и залажу се за њихово остваривање. Студенти активно учествују у систему обезбеђења квалитета, одговорно евалуирају све сегменте наставног рада и рада органа и служби Факултета и доприносе изградњи културе квалитета, тако да је Студентски парламент у протеклом периоду био веома активно укључен у рад Факултета.

Улога студената у процесу обезбеђења квалитета на Правном факултету у Крагујевцу остварује се: деловањем студентских организација и учешћем студентских представника у телима Факултета, учешћем студентских представника у раду органа за обезбеђење квалитета ([Прилог 143](#)), изражавањем мишљења о свим општим актима Факултета којима се утврђује стратегија обезбеђења квалитета и уређују стандарди и поступци за обезбеђење квалитета, свих елемената наставног процеса, литературе, библиотечких и информатичких ресурса, рада наставника, асистената, сарадника у настави и факултетских служби у поступку анкетања који спроводи надлежни орган Факултета, као и изражавањем мишљења

поводом извештаја о резултатима самовредновања и извештаја о резултатима екстерног оцењивања квалитета. Представници студената учествују у саставу Наставно-научног већа Факултета (шест представника), Савета факултета (три представника) и Универзитетског парламента (три представника). Вредно је напоменути да је студент проректор изабран из редова студената Правног факултета, те се на тој функцији налази од 2011. године. Такође, исти студент је и члан Савета Универзитета у Крагујевцу, а активан је и у оквиру СКОНУС-а. Ресор за заштиту животне средине, као један од шест ресора Универзитета припада, такође, организацији студената Правног факултета. Као чланови ових тела студенти имају могућност да учествују у свим сегментима система за управљање квалитетом. Студенти сваке године организују низ хуманитарних акција, тако да је и претходна година била изузетно успешна ([Прилог 144](#)), а посебно наглашавамо активности које немају карактер акција а примећују се готово свакодневно на Факултету, као што је, на пример, помоћ студентима приликом уписа године. Својим радом и трудом знатно доприносе побољшању квалитета студирања у овој високошколској установи, а незаобилазно је споменути да све акције које спроводе раде волонтерски и без надокнаде, а располажу изузетно скромним средствима која се за њих издвајају из средстава Факултета.

Учешће студентских представника у раду органа за обезбеђење квалитета, трајање мандата и разрешење дужности уређено је Статутом факултета ([Прилог 3](#)) и Правилником о квалитету и самовредновању ([Прилог 2](#)). На Факултету је обезбеђен рад студентских организација и Студентског парламента, преко којих студенти самостално вреднују све активности рада Факултета. Организација и спровођење поступка анкетаирања студената, обрада, објављивање и чување анкетног материјала, као и обезбеђивање регуларности поступка анкетаирања у надлежности је Поткомисије за праћење и унапређење студирања. Време, начин и поступак анкетаирања студената, садржина анкетног листа, узорак испитаника, начин обраде и презентовања података утврђени су Упутством о анкетаирању ([Прилог 145](#)), а у претходном периоду спроведено је више циклуса обимног анкетаирања студената, како о квалитету рада Факултета, тако и наставног процеса, док је у сваком семестру за претходни семестар установљен поступак редовног анкетаирања студената о квалитету наставе и предмета.

На сајту Факултета постоји Форум студената ([Прилог 146](#)) у оквиру кога они могу да дају предлоге, сугестије, примедбе о свим аспектима рада на Факултету. На сајту Факултета, али и на сајту портала „Мојеправо“ (www.mojepravo.net - [Прилог 147](#)) такође се организују анкете студената *он лине* о свим аспектима рада на Факултету које Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета креира, прати и анализира. Студентска организација има свој сајт, на коме се налазе све информације о раду Студентског парламента и акцијама везаним како за наставу тако и за ваннаставне

активности, те представља једину организацију на Универзитету у Крагујевцу која има свој сајт ([Прилог 148](#)).

6) SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Правни факултет је обезбедио институционално укључивање студената у рад на свим важним нивоима, што се, пре свега, огледа у активном учешћу студената у процесу самовредновања и оцењивања квалитета високошколске установе, анализи резултата самовредновања и формирању предлога корективних мера у случају недовољне испуњености стандарда квалитета +++ Студенти активно учествују у спровођењу хуманитарних акција, које самостално организују +++ Студентске организације пружају несебичну помоћ студентима по свим питањима у вези са студирањем +++	Студенти се недовољно често анкетирају о питањима из свих области које се проверавају у поступку самовредновања /++ Студенти нису довољно заинтересовани да учествују у студентским анкетама и изнесу своје мишљење о раду наставника и сарадника +++ Недовољна озбиљност студената у попуњавању анкетних листића +++ Непостојање студентске организације на мастер и докторским студијама /++ Недовољна средства за рад студентских организација која се издвајају из средстава Факултета +++ Студенти недовољно активно учествују у процесима развоја студијских програма у оквиру курикулума и развоју метода оцењивања +++
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
Могуће је мотивисати већи број студената да се укључе у различите активности које спроводи Факултет +++ Могуће је мотивисати студенте да сами осмишљавају активности које би спроводили преко Студентског парламента како би се студенти боље информисали о стандардима квалитета ++ Могуће је повећање и одржавање сарадње са студентским парламентима и организацијама других високошколских установа + Могуће је донети Закон о студентском организовању којим би детаљније било регулисано учешће студената у контроли квалитета високошколских установа ++	Традиционално, студенти на нивоу Републике Србије нису довољно заинтересовани да учествују у процесу контроле квалитета ++

в) Процена испуњености Стандарда 13 и предлог корективних мера

Правни факултет испуњава Стандард 13.

- У наредном периоду, на бази стечених искустава, потребно је унапредити индикаторе квалитета, сам процес анкетирања студената, обезбедити вредновање квалитета оцењивања студената и осталих аспеката квалитета наставе и ненаставне подршке и учинити јавно доступним резултате вредновања педагошког рада наставника и сарадника. Потребно је проширити анкету која се спроводи међу студентима на све активности рада Факултета које се односе на њих и на основу резултата такве анкете предузимати неопходне корективне мере.

- Факултет ће наставити да унапређује систем обезбеђења квалитета, уз пуну укљученост студената, студентских организација и Студентског парламента. При том, корективне мере треба формулисати на темељу више различитих показатеља, а не само на основу мишљења студената.

- Факултет ће настојати да још више мотивише студенте за објективно вредновање квалитета, као и да повећава свест и знање студената о систему обезбеђења квалитета, као и потреби да својим предлозима и сугестијама допринесу његовом даљем унапређивању, чиме се подстиче активније и садржајније учешће студената у непосредном раду у одговарајућим органима за обезбеђење квалитета и тиме још више наглашава улога студентских представника у праћењу, обезбеђењу и контроли квалитета на Факултету.

- Потребно је Акционим планом предвидети више активности, осим анкетирања, у које би био укључен већи број студената. Упитник за студентску евалуацију рада Факултета и квалитета студијских програма и наставе треба допунити питањима која би студенти желели да виде у упитнику, а информације о том питању биће сакупљене прелиминарним анкетирањем студената. Такође, неопходно је интензивирати активности на едукацији студената о предностима и значају њихове ангажованости у раду стручних тела факултета, то јест предностима и значају објективног изношења мишљења и ставова у процесу самовредновања и оцењивања квалитета Факултета. Неопходно је путем директне комуникације константно упознавати студенте са одлукама стручних тела факултета и ефектима корективних мера које се односе на унапређење квалитета наставног процеса и стандарда студената.

г) Показатељи и прилози за стандард 13

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Статут Правног факултета у Крагујевцу
3. Одлуке о кандидовању студената за органе Факултета
4. Хуманитарне акције студената
5. Упутство о анкетирању
6. Форум студената на сајту Факултета
7. Форум "Моје право"
8. Сајт студентске организације

СТАНДАРД 14: СИСТЕМАТСКО ПРАЋЕЊЕ И ПЕРИОДИЧНА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета,

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 14

Правни факултет у Крагујевцу, у складу са усвојеном стратегијом обезбеђења квалитета и Правилником о квалитету и самовредновању врши редовно спровођење постојећих процедура за обезбеђивање, проверу и оцену квалитета свих области обухваћених процесом самовредновања. За припрему стандарда и поступка обезбеђивања квалитета, доследно спровођење и периодично анализирање квалитета студијских програма, наставног процеса, научноистраживачког рада, литературе, ресурса и других важних показатеља задужени су: Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета и Поткомисија за праћење и унапређивање студирања. Поред свега наведеног, оне имају задатак да саставе и писани Извештај о самовредновању и да у складу са оствареним резултатима предлажу мере унапређења квалитета, које се реализују у сарадњи са Наставно-научним већем. На тај начин се ради на реализацији утврђене Мисије и Визије факултета ([Прилог 149](#)).

Факултет је обезбедио услове и инфраструктуру за редовно, систематско прикупљање и обраду података потребних за оцену квалитета у свим областима које су предмет самовредновања. За сваку област обезбеђења квалитета утврђени ус посебни методи и индикатори за праћење и вредновање квалитета, као и систем подстицајних и корективних мера за обезбеђење задовољавајућег нивоа квалитета.

Један од основних инструмената за евалуацију наставног процеса су анонимне студентске анкете. У том смислу студенти су у обавези да одговарају на анкете које добијају у писаном облику и то у првом и другом семестру текуће школске године процењујући квалитет рада наставника који су им држали предавања и вежбе у том семестру. Том приликом, они се позивају да искажу своје мишљење о предметима и наставницима и сарадницима. Анкете садрже питања везана за квалитет наставног процеса, наставника и сарадника. Такође, студенти имају прилику да дају свој општи коментар о предавачу или да се осврну на питања која анкетом нису обухваћена ([Прилог 150](#)).

Факултет обезбеђује повратну информацију од послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, својих бивших студената и других одговарајућих организација о запошљавању дипломираних студената, на начин утврђен Правилником о квалитету и самовредновању и другим општим актима факултета ([Прилог 2](#)).

Факултет обезбеђује и податке потребне за упоређивање са страним високошколским установама у погледу квалитета у складу са принципима утврђеним у Правилнику о квалитету и самовредновању. У том циљу извршено је упоређивање и установљена је потребна мера усаглашености студијских програма основних академских студија Правног факултета у Крагујевцу са студијским програмима: Правног факултета Универзитета у Амстердаму (Холандија), Правног факултета Универзитета у Скопљу (БЈР Македонија), Правног факултета Универзитета у Марибору (Република Словенија), Правног факултета Карловог универзитета у Прагу (Република Чешка), Правни факултет Универзитета у Генту (Белгија).

Студијски програми Правног факултета Универзитета у Крагујевцу су у складу са директивом коју је донео Европски Парламент и Савет Европе ([Прилог 151](#)).

Факултет је закључио уговоре о сарадњи са више иностраних правних и сродних факултета са циљем унапређења сарадње, развоја конкретних пројеката, размене искустава и унапређења научног и наставног процеса. ([Прилог 100](#))

Факултет има на свом веб сајту отворен форум ([Прилог 146](#)), као и сарадњу са порталом "Моје право" – [Прилог 147](#)) на којима се размењују мишљења о квалитету свих сегмената рада Правног факултета у Крагујевцу, а који су намењени студентима, дипломираним студентима, послодавцима, као и свим другим заинтересованим лицима

6) SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Праћење и усклађивање са квалитетним страним истраживачким институцијама +++ Факултет континуирано реализује процес обезбеђења и унапређења квалитета. ++ Факултет је обезбедио инфраструктуру и потребне услове за редовно систематско праћење	Недовољна заинтересованост у испуњавању студентских анкета ++ Нередовно и непотпуно анкетирање свих субјеката Факултета о битним сегментима контроле квалитета +++ Несагледавање користи од процеса праћења и обезбеђења квалитета +

система обезбеђења квалитета++	Недовољно редовно добијање повратних информација о спремности и стручности дипломираних студената Факултета ++
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
Организовано друштвено ширење свести међу студентима у Србији о важности објективног приступа у поступку контроле квалитета ++ Развој сарадње са високошколским установама из иностранства и размена искустава на плану унапређења квалитета рада +++	Недовољна подршка државних органа у реализацији пројеката сарадње са иностраним високошколским установама ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета

Правни факултет испуњава стандард 14.

У спровођењу поступака предвиђених стратегијом обезбеђења квалитета учествују равноправно и студенти и запослени што је знак о генералном присуству свести о процесу провере и унапређења квалитета.

- У циљу даљег напредовања и одржавања тренда повећања квалитета, има простора за увођење додатних процедура које ће подстицати све субјекте на ревносан и доследан рад на спровођењу стратегијом дефинисаних поступака.
- Вршити потпуно и редовно анкетирање свих субјеката Факултета (студената, наставног и ваннаставног особља) о свим аспектима контроле квалитета и у вези с тим извршити усаглашавање интерних аката Факултета.
- Обезбеђивати редовно добијање повратних информација о компетенацијама дипломираних правника од стране послодаваца.
- Предузети мере за будући ефективнији и ефикаснији рад органа и тела Факултета за праћење и спровођење Стратегије обезбеђења квалитета.

г) Показатељи и прилози за стандард 14

1. Правилник о квалитету и самовредновању
2. Сарадња са високошколским институцијама у иностранству
3. Форум студената на сајту Факултета
4. Форум "Моје право"
5. Мисија и Визија Факултета
6. Анкетни лист за процену квалитета наставника и сарадника
7. Директива Европског Парламента и Савета Европе

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

На основу члана 11. став 1, тачка 7. и члана 17. Закона о високом образовању («Службени гласник РС» број 76/05), Праилника о квалитету и самовредновању Правног факултета у Крагујевцу и доноси се овај Акциони план којим се предвиђају поступци и мере за све области обезбеђења квалитета, субјекти који треба да спроведу поступке и мере, као и оквирни рокови за њихово спровођење.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

У складу са правилницима о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, стандардима за спољашњу проверу квалитета високошколских установа и стандардима за акредитацију високошколских установа и студијских програма, које је донео Национални савет за високо образовање и са Стратегијом обезбеђења квалитета рада Правног факултета у Крагујевцу, Наставно-научно веће усваја Акциони план поступака и мера за обезбеђивање квалитета, по стандардима:

СТАНДАРД 1. СТРАТЕГИЈА ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета, која је доступна јавности

ЗАДАТАК	Промоција Стратегије управљања квалитетом
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета
РОК	Јун 2014
ЗАДАТАК	Преиспитивање Стратегије
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета и Наставно-научно веће
РОК	Септембар (сваке године)
ЗАДАТАК	Доношење и усвајање годишњих Акционих планова за реализацију Стратегије
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, управа Факултета
РОК	Септембар (сваке године)

СТАНДАРД 2: СТАНДАРДИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада који су доступни јавности.

ЗАДАТАК	Годишњи планови и програми рада факултета
СУБЈЕКТИ	Савет и Наставно-научно веће Факултета
РОК	Септембар (сваке године)

ЗАДАТАК	Објављивање сажете публикације о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета
СУБЈЕКТИ	Студентски парламент и Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета
РОК	Јун 2014

СТАНДАРД 3: СИСТЕМ ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Високошколска установа израђује организациону структуру за обезбеђење квалитета.

ЗАДАТАК	Нормативна анализа Правилника о контроли квалитета и самовредновању (о избору председника поткомисије по аутоматизму)
СУБЈЕКТИ	Секретар факултета
РОК	Јун 2014

ЗАДАТАК	Успостављање одговарајућег система документ-менаџмента неопходног за квалитетан рад Комисије
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, организационе јединице Факултета
РОК	Јануар 2014

ЗАДАТАК	Финансијским планом Факултета за сваку годину предвидети средства за рад Комисије
СУБЈЕКТИ	Продекан за финансије и Савет факултета
РОК	Јануар 2014

СТАНДАРД 4: КВАЛИТЕТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Квалитет студијског програма обезбеђен је праћењем и провером његових циљева, структуре, радног оптерећење студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења

ЗАДАТАК	Формирање Алумни организације
СУБЈЕКТИ	управа Факултета
РОК	Март 2014

ЗАДАТАК	Анкетирање студената о квалитету студијског програма
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређење студирања
РОК	Новембар-децембар (сваке године)

ЗАДАТАК	Анкетирање послодаваца из окружења о квалитету студијских програма
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређење студирања
РОК	Јун-септембар (сваке године)

ЗАДАТАК	Формирање посебног тела ког чине представници Факултета, послодаваца и Националне службе за запошљавање
СУБЈЕКТИ	управа Факултета
РОК	Март 2014

ЗАДАТАК	Модификовање концепта дипломских академских студија
СУБЈЕКТИ	Наставно-научно веће
РОК	Април 2014 (припрема за поновну акредитацију)

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђен је кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

ЗАДАТАК	Контрола уредности Дневника рада
СУБЈЕКТИ	Руководиоци студијских програма
РОК	Јун-септембар (сваке године)
ЗАДАТАК	Смањење обима осталих наставних активности у недељу у којој се организује колоквијум из одређеног наставног предмета
СУБЈЕКТИ	Наставници, Наставно-научно веће
РОК	Пре почетка сваке академске године
ЗАДАТАК	Увођење електронске пријаве испита и формирање mail-адреса за сваког студента Факултета
СУБЈЕКТИ	Управа, Студенски парламент, Информациони центар, Студентска служба и секретар факултета
РОК	До почетка академске 2014-2015

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

ЗАДАТАК	Доношење Програма развоја научно-истраживачког рада и Програма развоја научно-истраживачког подмладка за период 2013-2018
СУБЈЕКТИ	Институт, Наставно-научно веће
РОК	Децембар 2013
ЗАДАТАК	Анализа целисходности увођења научних картона наставника и сарадника
СУБЈЕКТИ	Институт, Библиотека
РОК	Март 2014

ЗАДАТАК	Покретање процедуре за категоризацију Факултетског часописа Гласник права на националној листи
СУБЈЕКТИ	Управа, уредник часописа, уреднички одбор
РОК	Фебруар 2014

ЗАДАТАК	Формирање факултетске књижаре
СУБЈЕКТИ	Управа факултета
РОК	Фебруар 2014

ЗАДАТАК	Организовање Округлог стола у циљу презентације студентских радова
СУБЈЕКТИ	Управа, Институт, Студентски парламент
РОК	Периодично (април сваке године)

ЗАДАТАК	Конгрес судената права
СУБЈЕКТИ	Управа, Студентски парламент
РОК	Периодично (април сваке године)

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

ЗАДАТАК	Организовање едукативно-педагошког курса за наставнике и сараднике
СУБЈЕКТИ	Управа факултета
РОК	Јун-септембар (према потреби)

ЗАДАТАК	Нормативна анализа правила о наставнику рецензенту
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Секретар факултета, Наставно-научно веће
РОК	Септембар 2014

ЗАДАТАК	Захтев Универзитету и надлежним државним органима да се, пре усвајања правила о условима и процедурама за избор у одговарајућа звања, обавезно спроводи благовремена и транспарентна расправа
СУБЈЕКТИ	Управа факултета
РОК	Фебруар 2014

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената обезбеђује се селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

ЗАДАТАК	Формирање организације студената дипломских академских и докторских студија
СУБЈЕКТИ	Студентски парламент
РОК	Септембар 2014

ЗАДАТАК	Донети правила о начину наставка студија за студенте који су започели студије постаром студијском програму
СУБЈЕКТИ	Наставно-научно веће, Поткомисија за праћење и унапређење студирања
РОК	Јун 2014

ЗАДАТАК	Анкетирање студената о квалитету полагања и спита и начину оцењивања
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређење студирања
РОК	Октобар (сваке године)

ЗАДАТАК	Доношење годишњих извештаја о пролазности студената на испитима по предметима, програмима и годинама
СУБЈЕКТИ	Студентска служба, Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Наставно-научно веће
РОК	Почетак сваке академске године

ЗАДАТАК	Календар наставе и испита
СУБЈЕКТИ	Студентски парламент, Студентска служба, секретаријат Факултета
РОК	Почетак сваке академске године

ЗАДАТАК	Обезбеђивање приступа свим просторијама Факултета студентима са хендикепом
СУБЈЕКТИ	Управа Факултета
РОК	Септембар 2014

Стандард 9: Квалитет уџбеника, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућих подзаконских аката.

ЗАДАТАК	Обезбедити да велика читаоница ради 24 часа
СУБЈЕКТИ	Управа Факултета
РОК	Фебруар 2014

ЗАДАТАК	Преуређење мале читаонице у вишенаменски простор
СУБЈЕКТИ	Управа Факултета
РОК	Децембар 2014

ЗАДАТАК	Методолошка едукација студената о начину израде семинарских радова, коришћења COBISS базе података
СУБЈЕКТИ	Студентски парламент, предметни наставник Увода у право, руководиоца библиотеке
РОК	Почетак академске године

ЗАДАТАК	Преуређење постојећег сајта Факултета
СУБЈЕКТИ	Студентски парламент, уредник сајта, Информациони центар
РОК	Фебруар 2014

ЗАДАТАК	Уређење депоа
СУБЈЕКТИ	Библиотека
РОК	Март 2014

**СТАНДАРД 10: КВАЛИТЕТ УПРАВЉАЊА ВИСОКОШКОЛСКОМ
УСТАНОВОМ И КВАЛИТЕТ НЕНАСТАВНЕ ПОДРШКЕ**

ЗАДАТАК	Доношење Правилника о дисциплинској одговорности запослених
СУБЈЕКТИ	Декан, Савет, Наставно-наставно веће Факултета
РОК	Март 2014

ЗАДАТАК	Обука наставника, сарадника и запослених у области ненасине комуникације
СУБЈЕКТИ	Управа Факултета
РОК	Јун 2014

ЗАДАТАК	Годишња анализа Извештаја о раду декана и секретара Факултета
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета
РОК	Децембар (сваке године)

ЗАДАТАК	Редовно анкетирање студената, наставника, сарадника и ненаставног особља о раду органа пословаћења и управљања ненаставног особља
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Поткомисија за праћење и унапређење студирања
РОК	Новембар-децембар (сваке године)

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

ЗАДАТАК	Опремање учионица адекватним озвучењем и климатизацијом
СУБЈЕКТИ	Управа, Савет факултета
РОК	Децембар 2017

ЗАДАТАК	Уређење околине Факултета
СУБЈЕКТИ	Управа, Техничка служба
РОК	Октобар 2014

ЗАДАТАК	Санација крова Факултета
СУБЈЕКТИ	Управа факултета
РОК	Септембар 2014

ЗАДАТАК	Квалитетна доступност бежичног интернета у свим деловима Факултета
СУБЈЕКТИ	Управа факултета, Информациони центар
РОК	Март 2014

ЗАДАТАК	Довођење у функцију стамбене јединице у згради Факултета
СУБЈЕКТИ	Управа факултета
РОК	Мај 2014

Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

ЗАДАТАК	Праћење доступности фондова за финансирање различитих врста пројеката
СУБЈЕКТИ	Референт за међународну сарадњу
РОК	Континуирано

ЗАДАТАК	Осмишљавање и реализација прегледне и систематичне форме доступности финансијских података на веб сајту Факултета
СУБЈЕКТИ	Продекан за финансије, рачуноводство
РОК	Децембар сваке године

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

ЗАДАТАК	Укључивање студената у састављање Упитника за студентску евалуацију рада Факултета и квалитета студијских програма и наставе
СУБЈЕКТИ	Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, Студентски парламент
РОК	Децембар 2013

ПРИЛОЗИ

1. Стратегија обезбеђења квалитета
2. Правилник о квалитету и самовредновању
3. Статут Правног факултета у Крагујевцу
4. Правилник о Студентском парламенту Правног факултета у Крагујевцу
5. Пословник о раду Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета
6. Одлука о именовању референта за квалитет
7. Оставка Проф. др Бранислава Симоновића
8. Одлука НН већа о избору проф. Наде Тодоровић за члана Комисије
9. Одлука НН већа о избору чланова Комисије
10. Одлука Комисије о избору председника Комисије
11. Оставке чланова Комисије
12. Одлука НН већа о избору чланова Комисије 2012
13. Одлука Комисије о избору Председника и заменика председника (Вукадиновић, Вујисић)
14. Одлука НН већа о избору проф. др Срђана Ђорђевића за члана Комисије
15. Одлука Комисије о избору Председника и заменика председника (Вујисић, Ђорђевић)
16. Одлука Декана о именовању чланова Поткомисије
17. Одлука о формирању Поткомисије (2010)
18. Оставке чланова Поткомисије
19. Одлука о изменама и допунама Правилника о квалитету и самовредновању
20. Одлука Комисије о формирању Поткомисије за праћење и унапређење студирања
21. Извештаји о анкетирању студената о квалитету наставника и сарадника (2009-2013)
22. Извештаји о раду Комисије (2009-2011)
23. Мишљење Студентског парламента о квалитету студијског програма
24. Предлог Комисије за формирање посебног тела сачињеног од представника Факултета, послодаваца и Националне службе за запошљавање
25. Одлука Комисије о ефикасном и редовном приливу информација
26. Дозвола за рад Правног факултета у Крагујевцу и уверења о акредитацији студијских програма
27. Информатор о студијским програмима (сајт Факултета)
28. Закон о Високом образовању
29. Правилник о основним и академским студијама
30. Правилник о докторским студијама
31. Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту
32. Правилник о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу
33. Правилник о уџбеницима и другим училима
34. Правилник о изради семинарских и завршних радова

35. Одлука о предузимању мера и утврђивању стандарда за отклањање недостатака у извођењу студијског програма докторских студија уочених у школској 2008/2009 години
36. Број уписаних студената на ОАС Табела 4.1
37. Графички приказ успешности студената све четири године основних академских студија
38. Одлука НН већа о упису на Мастер студије у летњем семестру
39. Одлука НН већа о измени студијских програма
40. Број уписаних студената на Дипломске академске студије 2010-2013 Табела 4.1
41. Број уписаних студената на докторске студије 2010-2013 Табела 4.1
42. Број одбрањених докторских дисертација 2009-2013
43. Анализа радова лица која су докторирала на Правном факултету 2009-2013 Табела 6.5
44. Број наставника запослених на Правном факултету који испуњавају услове за менторе Табела 6.7
45. Одлука НН већа о формирању Комисије за измене студијских програма
46. Поднесак Студентског парламента Комисији о потреби анкетања студената о квалитету студијских програма
47. Одлука Комисије о анкетању послодаваца из окружења
48. Извештај о анкетању послодаваца из окружења
49. Гостовања и предавања домаћих и страних стручњака
50. Гостовања стручњака делегираних од ЦИЛС-а
51. Повеља СЕЕЛС-а
52. Упоредна анализа старог и новог студијског програма
53. Одлука Комисије о анкетању студената о квалитету студијског програма
54. Евиденција Одсека за наставу и студентска питања о студентима који студирају по старом наставном програму
55. Евиденција о одустајању студената од даљег студирања
56. Приказ просечног трајања студија по старом наставном програму
57. Програм дипломских академских студија Правног факултета Универзитета у Марибору, Словенија
58. Оставка Проф. др Радована Вукадиновића на чланство у Комисији
59. Упутство о вођењу испитне књиге
60. Одлука Комисије о формирању АЛУМНИ организације
61. Планови рада доступни на сајту факултета
62. Одлуке Декана о именовању руководиоца студијских програма
63. Књига предмета (доступна на сајту факултета)
64. Упутство за израду плана рада на наставном предмету
65. Планови рада основних академских студија 2013
66. Планови рада дипломских академских студија 2013
67. Планови рада докторских студија 2013
68. Одлука НН већа - докторске студије - Историја државе и права
69. Дневник рада
70. Распоред наставе 2013 - 2014
71. Списак организованих и одржаних предавања

72. Предавања гостујућих предавача (стручњака)
73. Закључци Сената Универзитета у Крагујевцу (Смедерево)
74. Захтев Министарства Просвете Р Србије декану Правног факултета
75. Одговор Комисије Министарству
76. Налог Министра за спровођење инспекцијског надзора
77. Извештај инспектора о извршеном надзору
78. Одлука НН већа о изузећу испитивача и члана комисије
79. Закључак Уставног суда Р Србије о законитости Одлуке НН већа
80. Преглед резултата полаганих испита
81. Правилник о критеријумима за коришћење средстава Фонда за финансирање научно-истраживачког рада и објављивање резултата научно-истраживачког рада
82. Потпуна библиографија истраживача наставника и сарадника
83. Програм развоја научно-истраживачког рада и Програм развоја научно-истраживачког подмлатка
84. „Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе“
85. "XXI век - век услуга и Услужног права"
86. SEE LAW-NET
87. Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније
88. Наставници Факултета ангажовани на пројектима других установа
89. Акредитација Института за правне и друштвене науке
90. Правилник о организацији и раду Института за правне и друштвене науке Правног факултета у Крагујевцу
91. Научни скупови које је организовао Правни факултет у Крагујевцу
92. Предавања научника и истраживача из иностранства
93. Листа публикација Правног факултета доступна на сајту
94. Гласник права
95. Акт Министарства о уређивању научних часописа
96. Статут Универзитета у Крагујевцу
97. Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу
98. Посебна публикација "Сретењске беседе"
99. "Студентски модел новог устава Србије"
100. Сарадња са високошколским и другим институцијама у земљи и иностранству
101. Учешће наставника на саветовањима домаћег и међународног карактера
102. Број и списак SCI-индексираних радова по годинама, за претходни период и збирни преглед НИР резултата Табеле 6.3 и 6.4
103. Извод из књиге инвентара
104. Правилник о начину избора у звање сарадника
105. Одлука о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу
106. Одлука Комисије о мери упозорења
107. Радноправна евиденција запослених наставника и сарадника Табела 7.1
108. Правилник о правима и обавезама студената Правног факултета у Крагујевцу

109. Правилник о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Крагујевцу
110. Информатор за упис 2013
111. Испитна књига Правног факултета у Крагујевцу пример - Уставно право
112. Извештај о полагању испита (потписују наставник и студент)
113. Етички кодекс наставника Универзитета у Крагујевцу
114. "Дани правника"
115. Дебатни клуб студената
116. Правилник о издавачкој делатности
117. Закон о издавању публикација
118. Одлука НН већа о покретању поступка за измену и допуну Правилника о уџбеницима и другим училима и Акт Уставног суда Р Србије
119. Правилник о билиотечком пословању
120. Инвентарна књига Библиотека
121. Уговор о пуноправном чланству библиотеке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу у билиотечко-информационом систему COBISS.SR
122. Letter of intent SEALL
123. Уговор о заједничком организовању правно-информатичког курса за рад са електронском базом Paragraf Net
124. Извештај о анкетирању студената о квалитету ненаставног особља
125. Правилник о организацији и раду информационог центра
126. Одлуке НН већа о организацији и раду катедри на Правном факултету
127. Студијско-истраживачки центри
128. Број стално запослених радника у ваннастави Табела 10.1
129. Упутства за рад стручне службе
130. Одлука Наставно-научног већа о усвајању Акционог плана
131. Закон о раду
132. Посебни колективни уговор за високо образовање
133. Правилник о систематизацији радних места
134. Извод из катастра
135. Преглед простора
136. Уговор о уступању простора на коришћење Филолошко-уметничком факултету
137. Одлука Скупштине Универзитета о додели просторија библиотеци
138. Финансијски планови
139. Уредба о нормативима и стандардима услова рада Универзитета и факултета
140. Финансијски извештаји
141. Одлуке о усвајању финансијских извештаја
142. Одлуке о јавним набавкама
143. Одлуке о кандидовању студената за органе Факултета
144. Хуманитарне акције студената
145. Упутство о анкетирању
146. Форум студената на сајту Факултета
147. Форум "Моје право"
148. Сајт студентске организације

149. Мисија и Визија Факултета
150. Анкетни лист за процену квалитета наставника и сарадника
151. Директива Европског Парламента и Савета Европе
152. Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма
153. Наставници и сарадници ангажовани на научноистраживачким пројектима
Табеле 6.1 и 6.2 и 6.6
154. Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове Табела 8.3
155. Број и проценат дипломираних студената и Просечно трајање студија
Табеле 4.2 и 4.3
156. Евиденција Одсека за наставу и студентска питања о броју уписаних студената Табела 8.1